

BREDA ČOP

**SALVE,
URBS
ÆTERNA!**

Priročniki Teološke fakultete

e1

2012

SALVE, URBS ÆTERNA!

Breda Čop

**SALVE,
URBS
ÆTERNA!**

Teološka fakulteta
Ljubljana
2012

PRIROČNIKI TEOF - e1

Univerzitetni učbenik
za študente Univerze v Ljubljani

SALVE, URBS ÆTERNA!

Recenzenta: prof. dr. Jerneja Kavčič, FF UL
doc. dr. Miran Špelič OFM, TEOF UL
Martin Benedik, prof.
Tatjana Polajner, prof.

Urednik zbirke: doc. dr. Miran Špelič OFM, TEOF UL
Oblikovanje in prelom: Tina Bruno

Izdala in založila: Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani
Poljanska cesta 4
1000 Ljubljana

Za založbo: prof. dr. Christian Gostečnik, dekan

Elektronska izdaja

<http://teof.uni-lj.si>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.124'36(075.8)(0.034.2)

ČOP, Breda

Salve, Urbs æterna! [Elektronski vir] / Breda Čop. -
El. knjiga. - Ljubljana : Teološka fakulteta, 2012. -
(Priročniki / Teološka fakulteta ; e1)

Način dostopa (URL): <http://www.teof.uni-lj.si/?viewPage=344>

ISBN 978-961-6844-18-5 (pdf)

263984384

LECTIO PRIMA

De Troia

Gloria Troiæ magna est. Inter incolas Troiæ et Græciæ multæ pugnæ sunt. Propter victoriam Græciæ Troia ruina est. Æneas e patria Troia in fuga est.

Nunc cum Ænea in Africa, apud reginam Elissam sumus. Æneas reginæ: »Fortuna misera est. Sed tu, Elissa, bona es, amica es. Poenæ, amicæ estis.«

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Hic et nunc.*
- ☞ *Aurora Mysis amica.*
- ☞ *Roma æterna. (Tibullus)*
- ☞ *Historia magistra vitæ. (Cicero)*

GRAMMATICA:

1. deklinacija; glagol esse

1. (a-) deklinacija		
	singular	plural
nom.	ROS a	ROS æ
gen.	ROS æ	ROS ārum
dat.	ROS æ	ROS īs
akuz.	ROS am	ROS ās
vok.	ROS a	ROS æ
abl.	ROS ā	ROS īs

glagol esse		
	singular	plural
1.	s – u – m	s – u – mus
2.	es	es – tis
3.	es – t	s – u – nt

EXERCITIA

I. Besedo **roža** prevedi v pravilnem sklonu:

a) Fant, ki je dekleta **z rožo** bil okitil. (K. D. Kajuh)

Fant je videl **rožo** čudotvorno. (I. Cankar)

Odločeni so **roži** kratki dnovi, ki pride nanjo pomladanska slana. (F. Prešeren)

Padale z neba ste kakor vele **rože** cvet, ki pade brez semena. (A. Gradnik)

Ljubljana nam bo spet cvetela, **roža** bela. (Lili Novy)

Ohrani Bog te v cveti, planinska **roža** ti! (S. Gregorčič)

b) ... bliski padajo kakor **rože** ... iz bogve katerega praznika **rož** ... (K. Kovič)

... in slana sklanja glave bolnim **rožam** ... (J. Murn)

Utihnil je škrančkov, **rož** in žita glas. (C. Golar)

Jaz pa sem **z rožami roža**: pomešam se mednje – mimo bi šel in me ne bi razbral iz mojih družic. (O. Župančič)

Le **rože** še nekje dehtijo. (A. Vodnik)

In djal sem ti, da **roža** si mi **rož**. (D. Kette)

II. Prevedi besede in jih postavi: a) v množino, b) v ednino:

1. amica – 2. in patria – 3. ante patriam – 4. patria amicæ – 5. patriæ – 6. o amica – 7. ad patriam

1. in patriis – 2. patriæ – 3. amicarum – 4. in patrias – 5. amicis – 6. cum amicis – 7. apud amicas

III. Ležeče in krepko tiskane besede postavi v množino:

Fortuna cæca¹ est. (Cicero)

Avaritia **miseriæ** causa est. (Seneca)

Mala tu **es** bestia. (Plautus)

Æneas **miseræ** rescripsit² Elissæ. (Ovidius)

Honesta vita beata vita **est**. (Cicero)

¹cæca = slepa

²rescripsit = je odpisal)

IV. Dopolni s pravilnimi končnicami:

IN AFRICA: 1. Æneas apud regin_ Eliss_ est. 2. Cum Æne_ etiam nautæ s_ . 3. Cum regin_ puellæ s_ . 4. Elissa Æne_ : »Contenta s_ , nam tu hic e_ «. 5. Etiam puellæ naut_ : »Contentæ s_ , nam vos hic e_ «. 6. Sed fortuna regin_ et puell_ mala est: 7. Ante auror_ Æneas et naut_ in fuga ad Itali_ sunt.

V. Prevedi:

1. Deklice so pri dobri kraljici z življenjem zadovoljne.
2. Tudi Enej (reče) kraljici: »V Afriki sem, ne v domovini.
3. Moja usoda je dobra, kajti dobra prijateljica si, Elisa.«

LECTIO SECUNDA

De Ænea

Æneas in Africa non iam est, nam umbra divina mandat: »Ex Africa in Italiam naviga!« Ibi Latinus regnat. Indigenæ terram Æneæ non dant, Æneas pro patria pugnare non recusat, copias Latinas superat. Ibi multas et pulchras casas ædificat. Cum Lavinia habitare amat et orat: »Femina mea es!« Coloniam novam a Lavinia Lavinium appellat.

Diu regnat et multas pugnas pugnat. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Fama volat.* (*Vergilius*)
- ☞ *Parva scintilla sæpe magnam flammam excitat.* (*Curtius Rufus*)
- ☞ *Cogito, ergo sum.* (*Descartes*)
- ☞ *Veræ amicitia sempiternæ sunt.* (*Cicero*)

GRAMMATICA:

1. konjugacija: indikativ prezenta in imperativ I; imperativ I glagola esse; nikalni stavki

1. (a-) konjug.		
	singular	plural
1.	ORNO	ORNA mus
2.	ORNA s	ORNA tis
3.	ORNA t	ORNA nt
inf. prez.	ORNA re	

Imperativ I		
	1. (a-) konj.	esse
2. sg.	ORNA	es
2. pl.	ORNA te	es – te

EXERCITIA

I. Besede postavi: a) v množino, b) v ednino:

1. a) amica – de amica – amicam – amicæ – o, amica – cum amica
b) in casas – casæ – casis – casarum – casas – de casis
2. a) narras – est – narro – es – sum
b) amamus – estis – sunt – amate – amatis
3. a) non narras fabulam – narra magistræ – narro de femina
b) este in casis – casas ædificare optamus – ædificant cum amicis – casæ non sunt

II. Ležече in krepko tiskane besede postavi v množino:

1. **Patria vitam** commendat.¹ (*Cicero*)
2. Magistra **vitæ** philosophia² est. (*Cicero*)
3. Cum **amica** cenat. (*Seneca*)
4. Magnam copiam **optas. Cogita**, non **es** regina!

III. Vstavi besedo **rosa** v pravilnem sklonu:

- Armat¹ spina² ..... (*Claudianus*)
Sine spina ..... non est.
Urticæ³ proxima⁴ sæpe ..... est. (*Ovidius*)
Sæpe ..... non spectamus, sed urticas.
In Campania⁵ est copia ..... (*Plinius*)
In multis terris ..... non sunt.
Poetæ narrant: deæ ..... non recusant, nam deæ ..... amant:
a) Horæ⁶ ..... purpurant (= *ornant*) omnia (= vse). (*Apuleius*)
b) (Flora⁷) vernas⁸ efflat⁹ ..... (*Ovidius*)
c) ... ambigeres raperetne¹⁰ ..... Aurora ruborem¹¹.

¹commendo 1 = izročam

²philosophia, æ, f. = filozofija

(*App. Vergiliana*)

¹armo 1 = oborožim

²spina, æ, f. = trn

³urtica, æ, f. = kopriva

⁴proxima = najbližja

⁵Campania, æ, f. = Kampanja

⁶Horæ, arum, f. = Hore, boginje letnih časov

⁷Flora, æ, f. = Flora, boginja cvetja

⁸verna = pomladna

⁹efflo 1 = izdahnem

¹⁰ambigeres raperetne = v negotovosti bi bil, ali ne krade

¹¹ruborem = rdeče barve

IV. Dopolni s pravnimi končnicami in prevedi:

DE LAVINIA: 1. Lavinia in Africa_ non est, patria Lavinia_ Italia est. 2. Æne_ in Italia_ navigat et casa_ nova_ ædificat. 3. Laviniam appella_: »Pulchra puella, habitata_ in colonia_ mea!« 4. Lavinia casa_ Latina_ non iam amat, nam cum Ænea_ esse ama_ . (*Fons: Livius*)

V. Prevedi:

1. Rad imam rimsko zgodovino, rad tudi pripovedujem zgodbe. 2. Deklice pogosto prosijo: »Pripoveduj lepo zgodbo!« 3. Deklice ne razveseljujejo bitke, zato deklicam pripovedujem o dobrih kraljicah. 4. V (teh) prijetnih zgodbah ni čet, zmag in porazov.

LECTIO TERTIA

De Ascanio

Æneas, dominus coloniæ novæ, mox ad umbras properat.

Ascanius, filius Æneæ et Laviniaë, puer est. Lavinia: »Mi fili, vir non es, sed dominus es. Bonus es! Filium adiu-
vare opto.«

Mox familiis Latinis multi liberi sunt et Latini Ascanio nuntiant: »Domine, specta curas populi: ædifica casas no-
vas!« Ascanius magister cum viris puerisque coloniam Al-
bam Longam in pulchro loco ædificat.

Familia Æneæ multos annos in Italia regnat. (Fons: Livius)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Libri amici sunt.*
- ☞ *Gloria discipuli, gloria magistri.*
- ☞ *Magna cena stomacho magna poena.*
- ☞ *Medicus curat, natura sanat.*

GRAMMATICA:

2. deklinacija (-us, -er); atributivni genetiv

2. (o-) deklinacija		
	singular	plural
nom.	DOMIN us	DOMIN ī
gen.	DOMIN ī	DOMIN ōrum
dat.	DOMIN ō	DOMIN īs
akuz.	DOMIN um	DOMIN ōs
vok.	DOMIN e	DOMIN ī
abl.	DOMIN ō	DOMIN īs

	singular	plural
nom.	PUER	PUER ī
gen.	PUER ī	PUER ōrum
dat.	PUER ō	PUER īs
akuz.	PUER um	PUER ōs
vok.	PUER	PUER ī
abl.	PUER ō	PUER īs

EXERCITIA

I. Za navedene samostalnike in pridevnike ženskega spola poišči ustreznice moškega spola in jih postavi v isti sklon in isto število:

amicæ – parva – magistrarum – bonas – o, puellæ! – cum femina – o, amica! – veris – multæ – puellam – cum magistris

II. Zamenjaj število (stavke postavi v ednino ali množino):

1. Amicos medicosque convocate!¹ (*Catullus*)
2. Lupus in fabula. (*Terentius*)
3. Filius magistræ puellis historiam Romæ narrat.
4. Narrate, puellæ! (*Iuvenalis*)
5. Bonus amicus es. (*Cicero*)
6. Adiuvate, amici! (*Quintilianus*)
7. Liberi vicinorum pulchros libros amant.
8. (Viri) ædificare cogitant. (*Vitruvius*)

¹convoco 1 = skličem

III. Označene besede prevedi v pravilnem sklonu:

1. Hčerini prijatelji poznajo pesnikov kraj.
2. Družinski bogovi so gospodarji hiš in polj.
3. Lavinijin oče (= gospod) se zahvaljuje dekličinim učiteljem.
4. Hišni gospodar, zahvali se dobremu sužnju!
5. Zdravnikov sin, daj lepo rožo sosedovi deklici!

IV. Prevedi:

ENEJEVA ZADNJA BITKA: 1. Etruščanska slava je velika, pogumno (= z velikim pogumom) se bojujejo. 2. Gospodar (teh) sosedov se bojuje z Enejevim ljudstvom. 3. Bitka prinese prebivalcem zmago, za gospodarja (= gospodarju) pa je zadnja. (*Fons: Livius*)

LECTIO QUARTA

De Romulo et Remo

Litteræ Latinæ de initio oppidi Romæ narrant:

Gemini Romulus et Remus filii dei feminæque sunt. Dominus Amulius regnum iniuriā tenet puerosque necare optat. Sed lupa vitam liberorum servat.

Post multos annos Romulus et Remus viri animosi sunt neque pericula timent. In ripa fluvii oppidum novum ædificare in animo habent. Dei Romulum dominum designant.

Romam ædificat. Inde Romani antiqui annos numerant. (Fons: Livius)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Non multa, sed multum.*
- ☞ *Nihil semper floret.*
- ☞ *Inter arma silent Musæ.*
- ☞ *Per aspera ad astra. (Seneca lun.)*

GRAMMATICA:

2. deklinacija (-um); 2. konjugacija

2. (o-) deklinacija (-um)		
	singular	plural
nom.	TEMPL um	TEMPL a
gen.	TEMPL ī	TEMPL ōrum
dat.	TEMPL ō	TEMPL īs
akuz.	TEMPL um	TEMPL a
vok.	TEMPL um	TEMPL a
abl.	TEMPL ō	TEMPL īs

2. (e-) konjug.		
	singular	plural
1.	MONE o	MONE mus
2.	MONE s	MONE tis
3.	MONE t	MONE nt
inf. prez.	MONE re	

Imperativ I	
2. sg.	MONE
2. pl.	MONE te

EXERCITIA

I. Dopolni s pravilnimi končnicami in prevedi:

DE AMULIO: 1. Proca imperium Albanorum tene_. 2. Liberos mon_ : »Boni es_! Deos time_ !« 3. Amulius malus filius es_ neque Procæ pare_. 4. Cogitat: »Iram deorum non time_.« 5. Dominum verum demove_, filios neca_, filiam Rheam Silviam deæ Vestæ vove_. 6. Puta_ : »Nunc dominus ego s_ !« (*Fons: Livius*)

II. Prevedi:

1. *Et arma et verba vulnerant.*

Latinski pregovor opozarja: Govori (= imej) dobre besede!
Moža ne rani samo orožje, ampak tudi slaba beseda.

2. Si filius periculum timet, filium laudo.

Moj sin, premalo¹ se bojiš velikih nevarnosti. Sina ne hvalim.

3. In oppido pulchrum templum est.

V rimskih mestih občudujemo² mnogo lepih svetišč.

4. Parete consilio feminæ!

Radi ubogate ženine dobre nasvete.

¹ premalo= parum

² občudujem= video

III. Postavi stavke v ednino:

1. Litteræ liberorum longæ non sunt.

2. Ante pugnas dei copiis audaciam dant, ideo Romani pugnas non timent, quamquam multi ad umbras properant.

3. Nonnulli viri divitias habere optant.

4. Magistri liberos scribere¹ docent et monent: litteræ pulchræ et magnæ esse debent.

5. Arma periculosa sunt, bella semper mala portant.

6. Pulchra animos delectant.

7. Umbræ silvarum iucundæ sunt.

¹ scribere = pisati

IV. Prevedi:

SPOR DVOJČKOV: 1. Dvojčka imata velik načrt: želita zgraditi novo mesto. 2. Bogovi dajo Romulu ugodno znamenje, zato jezni Rem Romula zasmehuje. 3. V bitki Romul Rema ubije in nato zgradi mesto Rim. (*Fons: Livius*)

LECTIO QUINTA

De Sabinis

Incolæ Romani magnam curam habent: feminæ non sunt, liberos non habent. Romulus dolum excogitat: ludos parat et imperat: »Audite, legati! Nuntiate spectaculum accolis nostris!«

Multi accolæ veniunt, etiam Sabini cum feminis liberisque. Signum dant, incolæ Romani Sabinas captant.

Sabini contra Romanos arma movent. Sed Sabinæ bellum finiunt, nam nunc iam et humum Romanam et incolas Romanos amant.

Deinceps Sabini cum Romanis habitant. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ Hic Rhodus, hic salta!
- ☞ *Nullum malum sine bono.*
- ☞ *In oculis animus habitat.*
- ☞ *Errare humanum est. (Hieronimus)*

GRAMMATICA:

1. in 2. deklinacija – izjeme; 4. konjugacija

4. (i-) konjug.		
	singular	plural
1.	AUDI o	AUDI mus
2.	AUDI s	AUDI tis
3.	AUDI t	AUDI – u – nt
inf. prez.	AUDI re	
Imperativ I		
2.sg.	AUDI	
2.pl.	AUDI te	

EXERCITIA

I. Prevedi in pri slovenskih stavkih spremeni število (singular v plural, plural v singular):

1. Učenec pogosto pride in bere knjigo, znane so (mu) pesnikove besede:

Litteræ sunt divitiæ. (Petronius)

2. Poslušamo in opozarjamo druge: Potrudite se (= imejte prizadevnost), ubogajte dobri nasvet, kajti:

Amat victoria curam. (Catullus)

3. *Periculum in mora. (Livius)*

Dobro je nujne stvari narediti (= končati) takoj. Če dolžnosti ne opraviš (= narediš) takoj, (jih) pogosto nikoli ne opraviš.

II. Pridevnike v oklepajih postavi v pravilno obliko:

DE INCOLA ROMANO:

a) 1. Romani agricolæ ..... (*sedulus*) et nautæ ..... (*peritus*) sunt.

2. Bene pugnant, ideo ..... (*multus*) accolæ incolas ..... (*Latinus*) armaque ..... (*Romanus*) timent.

3. .... (*varius*) officiis ergo operam dant.

4. Neque sine ..... (*bonus*) litteris sunt, nam poetas ..... (*clarus*) habent.

b) 5. Nautæ Ægyptum ..... (*notus*) et Corinthum ..... (*opulentus*) visitant.

6. Agricolæ in agris humum ..... (*fecundus*) irrigant et in hortis laborant, ubi copiam malorum ..... (*latus*) pirorumque ..... (*altus*) habent.

7. .... (*Bonus*) mala et ..... (*magnus*) pira non solum liberos, sed etiam adultos delectant.

IV. Prevedi:

MODROST SABINK: 1. Sabinci napovedo vojno Rimljanom (= primejo za orožje proti Rimljanom) in orožje ubije že mnogo prebivalcev. 2. Takrat pridejo Sabinke med domačine in tujce in prosijo: 3. »Končajte bitko! Ne maramo zmage niti Rimljanov niti Sabincev. 4. Sabinke smo vzrok za vojno (*gen. brez predl.*) – najprej ubijte nas (= *nos*): (svoje) žene ali (svoje) hčerke! 5. Ubogajte dobri nasvet!« 6. Možje sosednjih narodov poslušajo, končajo bitko in sklenejo (= utrdijo) trdno prijateljstvo. (*Fons: Livius*)

LECTIO SEXTA

De Numa Pompilio

Post Romulum Sabinus, iustus et pius, dominus Romæ est. Regnum iustitiã ritibusque patriis ædificare et populum bellicosum metu deorum mitigare optat. Domus sacras arasque, porticus magnificas ædificat, deis dicat.

Incolis Romanis Numa unicum exemplum est, sed et populi vicini putant: »Roma bonum et pium oppidum est, dei Romanos adiuvant.«

Numa primus etiam annum ad cursus lunæ dispensat.

Vita incolarum Romanorum tranquilla est. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Senatus populusque Romanus.*
- ☞ *Manus manum lavat. (Seneca lun., Petronius)*
- ☞ *Lapsus linguæ. Lapsus calami.*
- ☞ *Usus magister egregius. (Plinius lun.)*

GRAMMATICA:

4. deklinacija (-us)

4. (u-) deklinacija (-us)		
	singular	plural
nom.	FRUCT us	FRUCT ūs
gen.	FRUCT ūs	FRUCT uum
dat.	FRUCT uī	FRUCT ibus
akuz.	FRUCT um	FRUCT ūs
vok.	FRUCT us	FRUCT ūs
abl.	FRUCT ū	FRUCT ibus

EXERCITIA

I. Prevedi:

- a) 1. Poeta populo recitat.
2. Poetæ Romani pulchros cantus populo Romano recitant.

3. Poetæ Romani et Græci populo Romano et advenis Græcis pulchros cantus in foro Romano recitant, indigenæ Romani et advenæ Græci pulchris cantibus gaudent.

b) 1. Visok gost (= slaven tujec) pride v mesto.

2. Gostovega prihoda se oblastniki veselijo in vi-sokega gosta pozdravljajo.

3. Množica tujcev pride v rimsko mesto, obiščejo senat in oblastniki (jim) pokažejo rimske okraje, star-odavna stebrišča in lepe hiše.

II. Besede v oklepajih postavi v pravilno obliko in prevedi:

DE NUMA ET NYMPHA EGERIA: 1. Numa, incola ..... (*Sabinus*), Romanis imperat.

2. Nympha Egeria ..... (*dominus, novus*) adiuvat.

3. Media in silva, ubi neque ..... (*magnus*) domus neque parvæ casæ ..... (*sum*), Numa et Egeria ..... (*congressus*) habent.

4. Egeria Numæ ..... (*multus*) monitus ..... (*do*).

5. Incolæ ..... (*Romanus*) pii ..... (*sum*) debent, ideo ..... (*cultus*) deorum servare et domus ..... (*sacer*) ædificare debent. (*Fons: Livius*)

III. Prevedi:

POBOŽNI NUMA: 1. Rimska književnost pripoveduje: Rimljani drugega vladarja imenujejo »pobožni Numa«. 2. Uboga namreč Egerijine nasvete in tako rimskim prebivalcem prinaša lepo življenje. 3. Ne bojijo se več vojn, kajti sosednji narodi živijo (= so) v strahu pred Numom (*gen.*) in ostajajo mirni. (*Fons: Livius*)

LECTIO SEPTIMA

De Tullo Hostilio

Scimusne Tullum Hostilium? Dominus bellicosus et ferus est. Nonne ergo bella gerere optat? Vicinos Albanos ad pugnam provocat: iam cornua signum impetui dant, tum vero dominus Albanus dicit: »Num exercitus pugnare debent? Nonne trigemini Romani et Albani pro patria configunt?« Consilium placet. Quia Romani vincunt, Tullus Hostilius Albanos Romanis addit. Incolæ novi Cælium incolunt.

Curiam Hostiliam constituit, Romam bene ducit, etiam nonnullos Albanos in senatum legit. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Cornu copiæ. (Plautus)*
- ☞ *Domus propria, domus optima.*
- ☞ *Non scholæ, sed vitæ discimus. (Seneca lun.)*
- ☞ *Date plena manu!*

GRAMMATICA:

4. deklinacija (-u); 3. konjugacija; stavčna vprašanja

4. (u-) deklinacija (-u)		
	singular	plural
nom.	CORN u	CORN ua
gen.	CORN ūs	CORN uum
dat.	CORN u	CORN ibus
akuz.	CORN u	CORN ua
vok.	CORN u	CORN ua
abl.	CORN u	CORN ibus

3. (mešana) konjug.		
	singular	plural
1.	SCRIB o	SCRIB -i- mus
2.	SCRIB -i- s	SCRIB -i- tis
3.	SCRIB -i- t	SCRIB -u- nt
inf. prez.	SCRIB -e- re	
Imperativ I		
2. sg.	SCRIB - e	
2. pl.	SCRIB -i- te	

EXERCITIA

I. Vstavi pravilno vprašalnico:

1. .... gloria exercitus Romani magna est?
2. .... in quercu alta boni fructus crescunt?
3. .... tribum vestram multæ familiæ incolunt, magistratus?
4. .... filius vicini librum hodie legit?
5. .... lupi cornua habent?
6. .... malum et ferum dominum diligitis, incolæ?
7. .... aquam bibere optas, agricola sedit?
8. .... cornu bestię liberi timent?

II. Dopolni s pravilnimi končnicami in prevedi:

DE TRIGEMINIS: 1. Livius, vir clarus litter_ Roman_ , fabulam de trigeminis Romanis Albanisque scribit. 2. Num cognosc_ fabulam, amice? Leg_ ! 3. Historia narrat: Romani et Albani bellum ger_ in animo habent. 4. Domini populorum vicinorum iam exercit_ stru_ , tum vero dominus Albanus dic_ : 5. »Nonne in exercit_ , nostro et vestro, trigemini sunt? 6. Num multi armati exercit_ nostrorum pugnare debe_ ? 7. Placetne etiam Romanis curam pugnæ trigeminis committ_ ? 8. Trigemini, pro patria config_ !«

III. Nadaljevanje zgodbe prevedi v latinščino:

1. Nasvet ugaja Rimljanom in Albanom. 2. Čete se umaknejo¹, konjenici zapustita krili, pehoti sredino. 3. Vojski opazujeta boj trojčkov. 4. Po hudem boju zmagajo Rimljani in Tul Hostilij pomnoži število prebivalcev. 5. Albane namreč doda Rimljanom, naselijo se na (griču) Celiju. 6. Ali so Albani veseli (= se veselijo) novega vladarja? 7. Da, ker je dober gospodar in nekatere prišleke celo izvoli v senat. (Fons: Livius)

¹umaknem se = cedo 3

LECTIO OCTAVA

De Anco Marcio

Avus Marci Numa Pompilius est, Anco ingenium Numæ inest, nam deos timet et suadet: »Romane, interes sacris! Incolæ mei, orate, adeste aris deorum!« Neque audacia domino novo deest, itaque bene pugnare potest.

Copiæ Latinorum in agrum Romanum veniunt, Ancus exercitui Romano præest, pauci incolæ bello non intersunt. Romani vincunt et Ancus Latinos in muros Romæ ducit.

Romæ Ianiculum addit et portum Ostiam ædificat, sed etiam pons sublicius Romanis prodest. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Non possumus.*
- ☞ *Amicitia nisi inter bonos esse non potest. (Cicero)*
- ☞ *Prodesse, non præesse.*
- ☞ *Verba docent, exempla trahunt.*

GRAMMATICA:

Sestavljenke glagola esse

possum		
	singular	plural
1.	POS - sum	POS - sumus
2.	POT - es	POT - estis
3.	POT - est	POS - sunt
inf. prez.	POS - se	

EXERCITIA

I. Zamenjaj označene glagole s sestavljenkami glagola *esse* (spremeni sklon v stavkih, če je to potrebno):

1. Boni incolæ magistratum *adiuvant*.
2. Male incola, num magistratui *noces*?
3. Domine, oppidum et exercitum *administra*!
4. Liberi *sine* cibo *esse* non debent.
5. Nonne fructus ægrotis *boni sunt*?

II. Zamenjaj število (singular – plural):

1. Mali libri discipulis prodesse non possunt.
2. Nautæ periti, adeste domibus vestris! Sæpe abestis.
3. Avus filio superest et familiæ filii adesse potest.
4. Medici, prodeste ægrotis!
5. Nonne apud clarum poetam legere possum: »Bona fortuna poetis deest!«?
6. Num puellæ ludis puerorum intersunt?
7. Estne dominus novus bonus? Est, exercitui bene præest, numquam incolis obest, sed semper prodest.

III. Prevedi:

NOVI PRISELJENCI: 1. Ank Marcij je pobožen mož, vedno se udeležuje daritev in pogosto je navzoč pri oltarjih bogov. 2. Zato sosedi Latini menijo: »Rimljanom lahko škodujemo, ker (njihov) vladar nikoli ni daleč od oltarjev.« 3. Z vojsko pridejo na rimsko ozemlje in sosednje čete se spopadejo. 4. Poguma ne manjka niti Latinom niti Rimljanom. 5. Maloštevilni prebivalci se ne udeležijo vojne, dolgo se bojujejo in mnogo mož ne preživi bitke. 6. Končno zmagajo Rimljani in mesto Rim zraste. 7. Latini namreč zdaj prebivajo v rimskem mestu, naselijo se na Aventinu. (Fons: Livius)

LECTIO NONA

De Tarquinio Prisco

Tarquinius filius feminæ Etruscæ est. Quia filius advenæ Græci est, rei publicæ Etruscæ præesse non potest, ideo in oppidum novum Romam venit.

Romani putant: »Tarquinius in multis rebus bona fide agit,« ergo Etrusco curam rei publicæ dant.

Magnam copiam bonarum rerum portat: circum ædificat, ibi nunc Circus Maximus est, ludos magnos instituit.

Planitiem humidam siccatur et locum forum appellat. Domino deorum clarum templum Capitolinum ædificat. (Fons: Livius)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Fides obligat fidem.*
- ☞ *Dies diem docet.*
- ☞ *Verum gaudium res severa est. (Seneca lun.)*
- ☞ *Res publica est res populi.*

GRAMMATICA:

5. deklinacija

5. (e-) deklinacija		
	singular	plural
nom.	DI ēs	DI ēs
gen.	DI ēī	DI ērum
dat.	DI ēī	DI ēbus
akuz.	DI em	DI ēs
vok.	DI ēs	DI ēs
abl.	DI ē	DI ēbus

EXERCITIA

I. Prevedi:

1. *Res, non verba!*

Lepe besede ne pomagajo, pokazati moraš dejanje (= stvar).

2. *Dies levat luctum.*

V nočni senci žalost raste, ure svetlega dneva pa nesrečo lajšajo.

3. *Spes ultima dea.*

Upanje ohranjamo do zadnjega dneva življenja. Lahko pa tudi rečemo: hvaležni smo boginji Nadi, ker (nam) ohranja zvestobo, dokler živimo.

II. Besede v oklepaju vstavi v pravilni obliki v stavke in prevedi:

DE REBUS GESTIS ROMANIS: 1. Multi Romani de .....
 ..... (*res secundæ*) populi Romani scribunt, sed
 etiam ..... (*res adversæ*) describunt. 2. Vita
 populo Romano, sicut aliis populis, ...
 (*bonus malusque*) res portat. 3. Ideo incolæ ..... (*Romanus*)
 in animis sæpe ..... (*metus*) habent. 4. Sed
 boni magistratus cum ..... (*senatus*) populo .....
 (*spes*) dant et incolis valde ..... (*prosum*). 5. Ita malas
 res ..... (*fides*) superant et multis populis non solum
 ..... (*præsum*), sed etiam exemplo esse ..... (*possum*).
 6. Mox gloria ..... (*res publica*) Romanæ
 crescit, quia magistratus ..... (*probus*) habet, 7. exercitus
 bene pugnat neque domini ..... (*pernicies*) ceteris
 populis optant. 8. Res gestæ Romanæ etiam nunc
 ..... (*clarus*) sunt.

III. Prevedi:

ČRNI DAN: 1. Na planoti (ležeči) blizu Rima se rimska vojska bojuje s Punci. 2. Usoda je Rimljanom (= rimski zadevi) nasprotna. 3. V začetku rimska pehota v sredi bojne vrste odbije¹ Punce, pozneje punski poveljnik (= gospodar) rimski vojski pripravi pogubo. 4. Napada punskih kril namreč Rimljani ne morejo vzdržati. 5. V nasprotju s pričakovanjem (= proti upanju) pa poveljnik ne (od)pelje Puncev proti Rimu, ampak se utabori pri Kanah. (*Fons: Livius*)

¹ odbijem = propulso 1

LECTIO DECIMA

De Servio Tullio

Romani Servio magnam gratiam habebant, nam recte rem publicam administrabat. Secundus dominus Etruscus erat.

Romæ valde proderat: primus Romam muris circumdat, templum Dianæ in Aventino ædificat.

Censum constituit: centurias pro habitu pecuniarum distribuit. Primæ erant centuriæ incolarum opulentorum, bonis armis pugnabant. Multi Romani vero miseri erant neque pugnare poterant.

Populus in campo Martio aderat et sententiam de re publica dicebat, sed magna copia proletariorum sententiam dicere non poterat. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Res est magna tacere. (Martialis)*
- ☞ *Gaudent magni viri aliquando rebus adversis. (Seneca lun.)*
- ☞ *Disce gaudere!*
- ☞ *Usus tyrannus.*

GRAMMATICA:

Imperfekt vseh štirih konjugacij in glagola esse

a-konjugacija	e-konjugacija	mešana konjugacija	i-konjugacija
ORNA -	MONE -	SCRIB -	AUDI -
ORNA -ba- m	MONE -ba- m	SCRIB -e-ba- m	AUDI -e-ba- m
ORNA -ba- s	MONE -ba- s	SCRIB -e-ba- s	AUDI -e-ba- s
ORNA -ba- t	MONE -ba- t	SCRIB -e-ba- t	AUDI -e-ba- t
ORNA -ba- mus	MONE -ba- mus	SCRIB -e-ba- mus	AUDI -e-ba- mus
ORNA -ba- tis	MONE -ba- tis	SCRIB -e-ba- tis	AUDI -e-ba- tis
ORNA -ba- nt	MONE -ba- nt	SCRIB -e-ba- nt	AUDI -e-ba- nt

glagol esse		
	singular	plural
1.	er - a - m	er - a - mus
2.	er - a - s	er - a - tis
3.	er - a - t	er - a - nt

EXERCITIA

DE SERVIO TULLIO DOMINO ET DE VITA MISERORUM

I. Prevedi:

1. V mestu je bilo veliko revnih prebivalcev. 2. Ker niso imeli niti denarja niti polj, se niso smeli bojevati, pa tudi ne glasovati o javnih zadevah. 3. Marko, reven meščan, je večkrat govoril prijatelju:

II. Dopolni stavke s pravilnimi oblikami označenih glagolov (v prvem stavku) in prevedi:

1. Dominum nostrum *amabam*. Nonne etiam tu .....
2. Nunc Servium Tullium amare non *possum*. Num tu .....? Num tu et amici tui .....
3. Adhuc vita mea *laeta erat*, vitam iucundam *agebam*. Nonne etiam vos *laeti* .....? Nonne vitam iucundam .....
4. Liberi cibum *habebant*, non *esuriebamus*. Nonne etiam tu et familia tua cibum .....? Num vos .....
5. Ad dominum *sæpe properabam*, *monebam*. Num tu .....? Amice, nunc .....

III. Vstavi v pravilni obliki besede v oklepaju in prevedi:

1. Tandem incola ..... (*miser*), amicus Marci, ad dominum venit et dicit: 2. »O ..... (*dominus*), audi! Ego numquam pecuniam habebam, proletarii semper miseri ..... (*sum*) neque nunc pugnare .....

(*possum*). 3. Vos, incolæ ..... (*opulentus*), semper bene vivebatis, familiis vestris nihil umquam ..... (*desum*), ... (*res secundæ*) gaudebatis. 4. Nunc etiam vos soli pugnare et sententiam de re publica dicere ..... (*possum*), sed proletarii solum liberos habere et ita ..... (*res publica*) prodesse possumus. 5. Res adversæ miserorum ..... (*magnus*) sunt. Nonne consilium tuum mutare debes?«

IV. Prevedi:

1. Servij Tulij nikoli ni tolažil proletarcev, vedno je namreč odgovarjal: 2. »Molčite, reveži! Bodite zadovoljni! Živeli ste in še vedno živite v veliki in lepi državi. 3. Ker denarja nikoli niste imeli, tudi nikoli niste imeli skrbi za državo (*gen.*), tudi zdaj (je) nimate. 4. Zato nimate mnenja o javnih zadevah in (ga) torej ne morete povedati. 5. Država ni vaša skrb, torej se ne smete bojevati.« (*Fons: Livius*)

LECTIO UNDECIMA

De Tarquinio Superbo

In re publica Romana malæ res eveniunt: a Lucio Tarquinio Servius Tullius occiditur, regnum occupatur.

Poenam mali facti timebat et dicebat: »Metu quasi scuto circumdor. Incolæ cari, terremini! Sententiæ vestræ non iam audiuntur. Nunc, Roma, a Tarquinio solo regeris.« Incolæ miseri multis malis opprimebantur: multi Romani occidebantur, suppliciis vexabantur.

Dominus sævus a Romanis non solum »Superbus« vocabatur, sed etiam iniuriæ non iam tolerabantur. Tandem Tarquinius liberique ex oppido expelluntur. (Fons: Livius)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Numquam periculum sine periculo vincitur.*
- ☞ *Amicus certus in re incerta cernitur. (Cicero)*
- ☞ *Erudire et erudiri, hoc est pro patria militare et laborare.*
- ☞ *Ama nesciri. (Thomas a Kempis)*

GRAMMATICA:

Pasiv vseh štirih konjugacij: indikativ prezenta in imperfekta, imperativ I, infinitiv prezenta

a-konjug.	e-konjug.	mešana konjug.	i-konjug.
osnova			
ORNA -	MONE -	SCRIB -	AUDI -
prez.			
ORNO r	MONE - o - r	SCRIB - o - - r	AUDI - o - r
ORNA ris	MONE ris	SCRIB - e - - ris	AUDI ris
ORNA tur	MONE tur	SCRIB - i - - tur	AUDI tur
ORNA mur	MONE mur	SCRIB - i - - mur	AUDI mur
ORNA mini	MONE mini	SCRIB - i - - mini	AUDI mini
ORNA ntur	MONE ntur	SCRIB - u - - ntur	AUDI -u- ntur
impf.			
ORNA -ba- r	MONE -ba- r	SCRIB -e-ba- r	AUDI -e-ba- r
ORNA -ba- ris	MONE -ba- ris	SCRIB -e-ba- ris	AUDI -e-ba- ris
ORNA -ba- tur	MONE -ba- tur	SCRIB -e-ba- tur	AUDI -e-ba- tur
ORNA -ba- mur	MONE -ba- mur	SCRIB -e-ba- mur	AUDI -e-ba- mur
ORNA -ba- mini	MONE -ba- mini	SCRIB -e-ba- mini	AUDI -e-ba- mini
ORNA -ba- ntur	MONE -ba- ntur	SCRIB -e-ba- ntur	AUDI -e-ba- ntur

IMPERATIV I:

	a-konjug.		e-konjug.		mešana konjug.		i-konjug.	
2. sg.	ORNA	- re	MONE	- re	SCRIB	- e - re	AUDI	- re
2. pl.	ORNA	- mini	MONE	- mini	SCRIB	- i - mini	AUDI	- mini

INFINITIV PREZENTA:

a-konjug.		e-konjug.		mešana konjug.		i-konjug.	
ORNA	- ri	MONE	- ri	SCRIB	- i	AUDI	- ri

EXERCITIA**I. Prevedi in postavi v pasiv, kar je možno:****TARKVINIJ IN TULIJA**

1. Tarkvinij vzame v zakon Servijevo hčer Tulijo.
2. Mnogo Rimljanov je Servijevo hčer imelo za (= imenovalo) zvito.
3. Tarkvinijeva žena je nagovarjala (= spodbujala) moža k slabim dejanjem.
4. Slaba dejanja so Tarkvinija vodila k zločinom¹.
5. Krivice in hudobije so mučile rimske prebivalce.

¹ zločin = nefarium, ii, n.

POGOVOR

1. Žena je večkrat rekla Tarkviniju: »Rimski prebivalci me imajo za (= imenujejo) zvito.
2. Tvoja žena te vedno podpira v velikih dejanjih.
3. Čeprav sem vladarjeva hči, vladarja lahko ubijeva, kraljestvo lahko zasedeva.«
4. Tarkvinij se je strinjal¹ z ženo in je odgovarjal: »Vladar mora prebivalce prestrašiti, strah (naju) ščiti (= obdaja kakor ščit).
5. Dragi moji Rimljani, vašemu vladarju je všeč, če (vas) muči, pobija, izganja iz države.«

¹ strinjam se = consentio 4

II. Prevedi in spremeni glagolski način, kjer je možno:

DE ULTIMIS DIEBUS REGNI: 1. Quamquam bella a Tarquinio bene gerebantur et multa in oppido ædificabantur, incolæ miseri erant, nam multis malis opprimebantur. 2. Etiam liberi Tarquinii multas et malas res committebant. 3. Superbia Tarquinii ab incolis Romanis non iam tolerabatur. 4. Nimis vexabantur iniuriis et malis rebus. 5. Tum filius Tarquinii magnum malum committit, iniuria Romanos incendit, propterea Iunius Brutus incolas vocat et Superbum expellit

III. Dopolni končnice in prevedi:

AD LIBERAM REM PUBLICAM: 1. Romani verbis Bruti move_ et irati Tarquinius ex oppido expell_. 2. Brutus cum collega iung_ et vir_ animos_ rem publicam dominatu regio liberant. 3. Populus Romanus a Bruto et collega ad vitam liberam duc_. 4. Postea multos annos Roma a senat_ et prob_ vir_ regebatur. (*Fons: Livius*)

LECTIO DUODECIMA

De viris improbis

Moenia Romæ tuta non sunt, Tarquiniis enim regnum iterum occupare optant. Ab Etrusco legati in oppidum mittuntur et dicunt: »Olim beati eratis, nunc vero duo domini imperant, vectigali egent, ideo vexamini. Tarquiniis potius portas moenium aperite!« Etiam filii Bruti consentiunt: Tarquinius in oppidum revocare constituunt.

Servus consilium scelestum audit, equum calcari incitat, ad dominos properat, de periculo monet. Mali viri vincuntur, virgines cæduntur. Brutus supplicio filiorum adest et dolet, sed patriam familiæ anteponebat. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Iustitia fundamentum regnorum.*
- ☞ *Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.* (*Horatius*)
- ☞ *Amicus tamquam exemplar tui est.* (*Cicero*)
- ☞ *Avarus semper eget.* (*Seneca lun.*)
- ☞ *Parsimonia magnum vectigal.* (*Cicero*)

GRAMMATICA:

3. deklinacija: 1. razred vokalnega dela (-e, -al, -ar)

3. deklinacija, vokalni del, I. razred (n)		
	singular	plural
nom.	MAR e	MAR ia
gen.	MAR is	MAR ium
dat.	MAR ī	MAR ibus
akuz.	MAR e	MAR ia
vok.	MAR e	MAR ia
abl.	MAR ī	MAR ibus
znač. konč.	-ī, -ia, -ium	

EXERCITIA

I. Prevedi:

1. Davki mučijo prebivalce.
2. Množica davkov muči revne prebivalce.
3. Niti revni niti bogati prebivalci držav si ne želijo visokih davkov.
4. Čeprav v državi uradniki ne naložijo¹ davkov prebivalcem, nihče ni brez davka: plačevati moramo davek za (svoja) slaba dejanja.

¹ naložim = impono 3

II. Vstavi samostalnik »animal« v pravilnem sklonu:

1. In schola discipuli de ....., de natura ..... discunt.
2. A magistro ..... monstrantur, discipuli interrogantur:
3. »In mari et in silvis multa et varia ..... vivunt.
4. Nonne, discipuli mei, a multis ..... terremini? Num semper ..... fera etiam periculosa sunt?
5. Lupa ..... ferum et periculosum est, num hoc¹ ..... Romulum et Remum terrebat, num gemini ..... timebant?
6. Fabula de urso, ... grato, a discipulis legebatur, num hic² ursus in numero malorum ..... erat?
7. Nonnumquam ..... appropinquare periculosum est, si vero ..... audire scimus, ... prodesse potest.«

¹ hoc = ta

² hic = ta

III. Prevedi (in spremeni glagolski način, kjer je možno):

BRUTOV ZGLED: 1. Brutova poštenost je bila mnogo let vzor prebivalcem. 2. Že v letih (njegovega) življenja je bil spoštovan zaradi pravičnosti. 3. Toda za¹ rimskim obzidjem, kakor v drugih državah, nekateri niso spoštovali pravičnosti. 4. Želeli so samovoljnost, brez

¹ za = intra

²krivdo mečem
na (dat.) = at-
tribuo 3

³prizanašam=
parco 3

dolžnosti in resnega življenja, zato so poslušali Tarkvinijeve poslance. 5. Poslanci so rimske državljane primerjali z živalmi in krivdo metali² na Bruta. 6. Možje so govorili: »Ne maramo davkov, ne maramo (takšnega) gospodarja, naš zgled je Tarkvinij!« 7. Tako sta mislila tudi Brutova sinova, zato sta bila skupaj z drugimi obsojena (*prez.*). 8. Ker ni prizanašal³ (svojim) otrokom, ampak je sinova obsodil (*prez.*), ostaja Brut do naših dni v številu velikih osebnosti, lepih rimskih zgledov. (*Fons: Livius*)

LECTIO TERTIA DECIMA

De Horatio, cive Romano animoso

Tarquinius dolo Romam habere non poterat, ideo ab Etruscis auxilium petit. Porsenna, dominus Etruscorum, cum magno exercitu ad fines Romanos venit et in colle laniculo castra ponit.

A castris Etruscorum ad oppidum Romanorum una sola via erat, ponticulus. Multi et validi hostes Romanos in fugam vertunt, sed unus, Horatius Cocles, in aditu ponticuli stat, bono ense pugnat. Ab iuvene animoso impetus multorum hostium sustinetur magnaue clades civium Romanorum avertitur. Tum Horatius clamat: »Ponticulum delete!« et vulneratus ad cives suos natat. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Fames condimentum cibi.*
- ☞ *Pisces natare doces.*
- ☞ *Aurum probat ignis et miseria bonos viros. (Hieronymus)*
- ☞ *Adhuc tua messis in herba est. (Ovidius)*
- ☞ *Civis Romanus sum. (Cicero)*

GRAMMATICA:

3. deklinacija: 2. razred vokalnega dela (-is, -es), femina, masculina

3. deklinacija, vokalni del, II. razred (f/m)		
	singular	plural
nom.	OV is	OV ēs
gen.	OV is	OV ium
dat.	OV ī	OV ibus
akuz.	OV em	OV ēs
vok.	OV is	OV ēs
abl.	OV e	OV ibus
znač. konč.	-e, -, -ium	

EXERCITIA

I. Dopolni končnice samostalnika »avis« in prevedi:

DE LUCTU PUELLÆ: 1. Poeta Romanus pulchrum cantum de puella et de av_ scribit. 2. Puella parvam av_ habebat et valde amabat, av_ enim puellam delectabat, cantu av_ puella gaudebat. 3. Cum av_ cara ludebat, av_ cibum et operam dabat. 4. Sed nunc vita av_ finitur. 5. Puella misera est, sine av_ vita iucunda esse non iam potest. 6. Poeta invitat: »Venite, boni viri bonæque feminæ, puella av_ non iam habet. 7. Flete cum puella! Puella sola res adversas portare non potest.« (*Fons: Catullus*)

II. Prevedi in postavi v množino:

- Po morju je plula ladja, na ladji je bil tujec. Kraljica vidi ladjo in tujca povabi v hišo.
- Ovca je nežna¹ žival, vendar se včasih ovce bojim in se ovci ne upam približati.
- Bitka se konča z velikim porazom rimske vojske, zato se je v državi dan poraza imenoval »črni dan«.
- Pogosto sedim pod košato jablano in poslušam ljubko ptico, petje ptice pevke je prijetno in razveseljuje duha. Ali tudi ti rad poslušáš ptico pevko?

¹ nežen = tener 3

III. Pridevnike v oklepajih vstavi v pravih oblikah v stavke in prevedi:

DE IGNE SEMPITerno: 1. Vesta, dea antiqua, per fines ..... (*Romanus*) magno cultu colebatur. 2. In medio oppido, inter colles ..... (*notus*), forum Romanum patebat, ibi templum Vestæ erat. 3. Templum non speciem templi Græci, sed formam orbis ..... (*parvus*) habebat. 4. Vesta non statuā, sed igne monstrabatur, ignis..... (*sempiternus*) erat, totum annum

ardere debebat. 5. Deæ Vestæ Vestales ..... (*pius*) serviebant, officium Vestalium erat ignem servare. 6. .... (*primus*) die ..... (*primus*) mensis, mensis Martii, res ..... (*novus*) apportabatur: tum quotannis ignis novus ardebat. 7. Cultus deæ Vestæ apud familiam domumque ..... (*Romanus*) magnus erat.

IV. Prevedi:

HUD SOVRAŽNIK: 1. Porsena, vladar Etruščanov, pomaga Tarkviniju in pripelje vojsko na rimsko ozemlje. 2. Strašni sovražniki se utaborijo pred rimskim obzidjem in državljani so prestrašeni. 3. Bojijo se velikega poraza, ker je sovražnik močen, rimska vojska pa majhna. 4. Porsena mnogo mesecev oblega Rim in v mestu vlada (= je) velik strah, državljane pa stiska tudi huda lakota. (*Fons: Livius*)

LECTIO QUARTA DECIMA

De C. Mucio Scævola, viro magnæ audaciæ

C. Mucius dicit: »Num Etrusci Romam occupare poterunt? Nonne cives fame siti que liberabuntur? Tranatabo Tiberim, castra hostium intrabo, Porsennam necabo!«

Mucius vero Porsennam ignorabat et scribam pro domino necat. Statimprehenditur et Porsenna: »Ab Etruscis cremaberis!« inquit, »audacia tua videbitur!« Iuvenis respondet: »Semper securim ensemque Romanos timere debebis, sæve Porsenna! Igne non terreor, mala sustinebo!« Et dextram manum igne cremat. Porsenna perterritus clamat: »Excede e castris, liberum te dimitto.«

Romani Mucium a clade dextræ manus Scævola appellabant. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Vestis virum reddit.* (*Erasmus*)
- ☞ *Auri sacra fames.* (*Vergilius*)
- ☞ *Est modus in rebus, sunt certi denique fines.* (*Horatius*)
- ☞ *Amicus verus rara avis.*
- ☞ *Mitto tibi navem prora puppi que carentem.*

GRAMMATICA:

3. deklinacija: 2. razred vokalnega dela (akuz. na -im, abl. na -i); futur 1. in 2. konjugacije in glagola esse

Aktiv:

	a-konjug.	e-konjug.
osnova	ORNA -	MONE -
fut. I	ORNA -bo	MONE -bo
	ORNA -bi - s	MONE -bi - s
	ORNA -bi - t	MONE -bi - t
	ORNA -bi - mus	MONE -bi - mus
	ORNA -bi - tis	MONE -bi - tis
	ORNA -bu- nt	MONE -bu- nt

Pasiv:

	a-konjug.	e-konjug.
osnova	ORNA -	MONE -
fut. I	ORNA -bo- r	MONE -bo- r
	ORNA -be- ris	MONE -be- ris
	ORNA -bi- tur	MONE -bi- tur
	ORNA -bi- mur	MONE -bi- mur
	ORNA -bi- mini	MONE -bi- mini
	ORNA -bu- ntur	MONE -bu- ntur

glagol esse		
	singular	plural
1.	er - o	er - i - mus
2.	er - i - s	er - i - tis
3.	er - i - t	er - u - nt

EXERCITIA

I. Dopolni stavke z navedenimi besedami in prevedi:

1. *Sitis et fames*: ..... ægre toleramus. Nonne ideo captivi sæpe ..... vexabantur?
2. *Febris, tussis*: Una cum ..... etiam ..... venire amat. Nonne medici ..... et ..... sanare possunt?
3. *Securis, ignis*: Agricola ..... laborat, ... vero parva animalia noxia delet. Num liberi ..... habere debent? Num ..... excitare possunt?
4. *Tiberis*: Roma ad ..... sita est. Nonne in ..... ponticulus a Romanis ædificatur?

NEVARNA BITJA

II. Prevedi in postavi v pasiv, kar je možno:

1. V grških zgodbah lahko beremo: blizu Neaplja je petje nenavadnih morskih bitij vodile može v pogubo.
2. Mornarji so zato krmo ladje odvrčali (proč) od

¹ privežem = alligo
¹ ad

(tiste) obale Sicilije. 3. Znani Grk želi slišati lepo petje in preživeti, zato ga privežejo¹ na jambor (= na stolp). 4. Drugi možje ostanejo na krmi, a (jim) zapre ušesa.

III. Glagole v oklepajih postavi v pravilno obliko:

¹unum mortuum (sc. animal) = eno mrtvo bitje

1. Quia Ulixes cantus audit et superest, animalia maritima dicunt: »Vitam non iam ..... (*tolero*). 2. Vir callidus narrabit de cantu nostro et ceteri virum vivum ..... (*video*). 3. Nautæ in periculo non iam ..... (*sum*), ergo nos prodesse non iam ..... (*possum*).« 4. Vitam in mari finiunt et unum mortuum¹ prope Neapolim ex mari in oram ..... (*venio*). 5. Ibi Vergilius poeta nunc ..... (*quiesco*).

IV. Prevedi:

1. (Ta) strašna morska bitja so bila velike ptice in hkra-ti ženske. 2. Pozneje (jih) bodo prikazovali (kot) čudovita dekleta. 3. O (teh) dekletih bo pripovedoval véliki grški filozof v knjigi *Država*. 4. Postala bodo simbol glasbe (= znak lepega petja bodo). 5. Neapelj bodo poimenovali po eni (teh) deklet (tudi P!), za Neapelj bomo tudi v zadnjih Vergilijevih verzih našli (= imeli) (njeno ime) »Parthenope«. 6. Vladar mesta (ležečega) ob Tiberi bo dražil (= spod-bujal) učenjake: 7. »Ali (mi) boste zapeli (= *canto 1*) pesem lepih deklet?«

LECTIO QUINTA DECIMA

De Romanorum discordia

Post multa et acria bella discordia Romæ in dies crescebat. Plebeii gravia tolerabant, sed tamen premebantur, patricii vero sua tantum commoda spectabant neque vitia turpia vitabant.

Itaque legati virorum humilium ad patricos veniunt, vitam difficilem describunt, a nobilibus auxilium petunt. Patricii acri modo respondent.

Nunc plebeii patriciis crudelibus oboedire parati non iam sunt, iniurias graves tolerare non iam optant. Statuunt: in collem, non longe a Roma situm, secedunt. Collis Mons sacer appellatur. (Fons: Livius)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Omne principium difficile.*
- ☞ *Fortes fortuna adiuvat. (Plinius lun., Terentius)*
- ☞ *Similis simili gaudet.*
- ☞ *Omnia præclara rara. (Cicero)*
- ☞ *Non est ad astra mollis e terra via. (Seneca lun.)*

GRAMMATICA:

3. deklinacija: adjektivi vokalnega dela

	m	f	n	m/f	n
nom.	ACER	ACR is	ACR e	FORT is	FORT e
gen.		ACR is		FORT is	
dat.		ACR ī		FORT ī	
akuz.	ACR em	ACR em	ACR e	FORT em	FORT e
vok.	ACER	ACR is	ACR e	FORT is	FORT e
abl.		ACR ī		FORT ī	
nom.	ACR ēs	ACR ēs	ACR ia	FORT ēs	FORT ia
gen.		ACR ium		FORT ium	
dat.		ACR ibus		FORT ibus	
akuz.	ACR ēs	ACR ēs	ACR ia	FORT ēs	FORT ia
vok.	ACR ēs	ACR ēs	ACR ia	FORT ēs	FORT ia
abl.		ACR ibus		FORT ibus	
znač. konč.	-i, -ia, -ium				

EXERCITIA

PRED DOKONČNIM (ZADNJIM) SPOROM

I. Označene pridevnike (iz 2. deklinacije) zamenjaj s sinonimi (iz 3. deklinacije):

1. Romani multa et *aspera* bella pugnabant. 2. Armati copiam pugarum *asperarum* tolerare debebant. 3. Nonnumquam iam una pugna *aspera* gloriam appor-tat. 4. Et etiam unus dominus *animosus* victoriam dat, si bene imperat. 5. Sed exercitus non solum propter dominos *animosos clarus* est. 6. Multi viri et iuvenes *animosi* exemplaria *clara* sunt. 7. Res gestæ Romanæ *claræ* et exemplar *clarum* posteris etiam propter ple-beios sunt.

II. Pridevnike v oklepajih postavi v pravilno obliko in prevedi:

1. Plebei enim, viri ..... (*humilis*), multa et ..... (*gravis*) non vitabant, sed etiam in proelio ..... (*acer*) pro patria pugnabant. 2. Ita Romani magnum numerum copiarum et ..... (*pedester*) et ..... (*equester*) vincere poterant. 3. Nunc bella ..... (*acer*) finiuntur, plebei vero nullum commodum habent, servis ..... (*similis*) sunt. 4. .... (*omnis*) bona enim patricii in manibus suis tenent neque fam-em ..... (*turpis*) auri vitant. 5. Itaque copia virorum ..... (*humilis*) in forum venit, de vita ..... (*diffici-lis*) colloquium habet, legatos legit, ad patricos mittit.

III. Prevedi:

1. Poslanci pridejo k patricijem in eden reče: 2. »Ple-meniti Rimljani, poslušajte mnenje (= misel) vseh ple-bejcev! 3. Borili smo se za svobodni Rim, domovini smo želeli dati slavno zmago. 4. Zato smo prenašali vse težke napore (= stvari), bali smo se le sramotnega poraza. 5. Zdaj nimamo ničesar, naše ozemlje in vse

naše dobrine so v rokah tujcev. 6. Vi, plemenitaši, ste posojali in posojate denar plebejcem. 7. Vendar če denarja ne bomo mogli vrniti, bomo kmalu vsi preprosti državljani podobni sužnjem.«

IV. Prevedi in spremeni število (plural – singular, singular – plural):

1. Patriciji odgovorijo s krutimi besedami: 2. »Bojevali ste se za domovino, ne za sramotni denar. 3. Vse dobrine niso vsem skupne: vrnite denar ali pa ne boste samo podobni sužnjem, ampak boste pravi sužnji!« 4. Ostri način in težka krivica povzročita veliko jezo plebejcev – odslej želijo živeti sami, brez plemenitih patricijev. (*Fons: Livius*)

LECTIO SEXTA DECIMA

De concordia restituta

Plebei in colle dicunt: »Castra muniemus et custodiemus, patres non intromittentur.« Pavor senatorum magnus est, inter se interrogant: »Plebeine nos defendent, si bellum novum erit?«

Patres ergo ad plebeios oratorem celebrem Menenium Agrippam mittunt et dicunt: »Tu plebeiorum iram mollies, quia optimus orator es et omni homini humili carus es.« A Menenio pulchra fabula narratur et ira plebeiorum flectitur.

Cives in oppidum recedunt. Iam tribunos legere poterunt, a tribunis causa populi semper defendetur. (Fons: Livius)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Amicitiae immortales, inimicitiae mortales esse debent.* (Livius)
- ☞ *Non omnia possumus omnes.* (Lucilius, Vergilius)
- ☞ *Plenus venter non studet libenter.*
- ☞ *Hic iacet lepus.*
- ☞ *Homo homini res sacra esse debet.*

GRAMMATICA:

3. deklinacija: 1. razred konzonantnega dela, masculina; futur 3. in 4. konjugacije

3. deklinacija, konzonantni del, I. razred (m/f)		
	singular	plural
nom.	HOMO	HOMIN ēs
gen.	HOMIN is	HOMIN um
dat.	HOMIN ī	HOMIN ibus
akuz.	HOMIN em	HOMIN ēs
vok.	HOMO	HOMIN ēs
abl.	HOMIN e	HOMIN ibus
znač. konč.	-e, -a, -um	

Aktiv:

	mešana konj.	i-konjug.
osnova	SCRIB -	AUDI -
fut. I	SCRIB -a- m	AUDI -a- m
	SCRIB -e- s	AUDI -e- s
	SCRIB -e- t	AUDI -e- t
	SCRIB -e- mus	AUDI -e- mus
	SCRIB -e- tis	AUDI -e- tis
	SCRIB -e- nt	AUDI -e- nt

Pasiv:

	mešana konj.	i-konjug.
osnova	SCRIB -	AUDI -
fut. I	SCRIB -a- r	AUDI -a- r
	SCRIB -e- ris	AUDI -e- ris
	SCRIB -e- tur	AUDI -e- tur
	SCRIB -e- mur	AUDI -e- mur
	SCRIB -e- mini	AUDI -e- mini
	SCRIB -e- ntur	AUDI -e- ntur

EXERCITIA**DE FABULA CELEBRI****I. Navedene besede pravilno vstavi v stavke in prevedi:**

1. *Senator*: Castris plebeiorum iam multi ... appropinquabant, nunc etiam unus ... appropinquat.
2. *Homo humilis*: In aditu ... stat, consilio¹ omnium ... senatorem non intromittit.
3. *Pater carus*: A ... verba dicuntur: »Nonne plebeis notus sum? Nonne a plebeis ... appellor?«
4. *Orator*: Plebeius errorem intellegit, dicit: »Antea neque facies multorum ... spectabantur, omnibus ... porta claudebatur!« Nunc vero ... statim porta aperitur, sed etiam ceteri plebei ... circumdant.
5. *Sermo*: Homines humiles ... cum Menenio libenter habent, ... oratoris omnibus carus est.

¹consilio = po sklepu

¹ pridobivam =
quæro 3

II. Zgodbo o uporih človeških udov prevedi v latinščino:

1. Slavni govornik pove vsem plebejcem zgodbo: 2. Dolgo so človeški udje živeli z želodcem v izredni slogi. 3. Nekoč pa se udje pogovarjajo o želodcu in sklenejo: 4. »Želodcu ne bomo več služili, ne bomo (ga) več hranili. 5. Leni želodec ne bo več živel od našega napora. 6. Roke ne bomo več prinašale hrane; 7. vsi drugi udje ne bomo želodcu vsega pridobivali¹ s hudim (= trdim) naporom! 8. Tako želodec ne bo mogel samo prijetno uživati (= voditi prijetnega življenja)!« 9. Želodec želijo pokoriti z lakoto, toda tudi udje in celotno telo (= bitje) pridejo do skupne oslabeledosti. 10. Plebejci, spoznajte zmoto! 11. Niti patriciji ne morejo živeti brez plebejcev niti plebejci brez patricijev.

III. Posledice vrnitve v Rim prevedi v slovenščino in spremeni glagolski način, kjer je možno:

1. Patres plebeis gaudent, ideo multa bona plebeis dant. 2. Sed Roma mox magnam discordiam inter homines humiles et nobiles iterum videbit. 3. Tum a civibus leges in duodecim (XII) tabulis scribentur et tabulæ in foro ponentur. 4. Post multos annos patres feminas plebeias, plebei feminas patricias in matrimonium ducere etiam poterunt. 5. Cives diu in concordia vivent. (*Fons: Livius*)

LECTIO SEPTIMA DECIMA

De victoria matris Romanæ

Cn. Marcius etiam Coriolanus appellatur, quia magna fortitudine Coriolos, oppidum hostium Volscorum, expugnat.

Mox inter ordinem senatorium et plebeios magna contentio erat. Coriolanus plebeis infestus erat et a tribunis e re publica excluditur.

Ad Volscos secedit et imperator hostium castra ante Romam ponit. A Romanis variæ legationes ad Cn. Marcium mittuntur neque superbum movent. Tum mater Coriolani ad filium venit et filio verba acria dicit.

Verbis matris Coriolanus movetur et Volscos e tellure Romana reducit. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Homo homini lupus. (Plautus)*
- ☞ *Omnia vincit amor. (Vergilius)*
- ☞ *Repetitio est mater studiorum.*
- ☞ *Imago animi sermo est. (Seneca lun.)*
- ☞ *Variatio delectat.*

GRAMMATICA:

3. deklinacija: 1. razred konzonantnega dela, izjeme feminina in masculina

EXERCITIA

I. Prevedi:

1. Imago naturæ animos delectat.

Čudovite podobe lepih nizkih gričev so vedno zbu-
jale veliko občudovanje.

2. Regio visitabitur, multa videbuntur.

V tuji pokrajini boste videli mnogo velikih polj, pa

tudi kratke reke in znani veletok.

3. Ordo arborum viam ornat.

Na desni in levi strani (= na desnem in levem robu) ceste je tujec občudoval (= gledal) dolgi vrsti lepih dreves.

II. Navedene pridevnike postavi v pravilno obliko in prevedi:

DE MATRE SINGULARI: 1. *Celeber*: Apud scriptorem ..... legere possumus: vir fortis ..... ante Romam hostes adducit.

2. *Romanus*: Roma neque legione ..... neque pugio ..... , sed lacrimis mulierum ..... servatur.

3. *Carus*: Nam Veturia, mater ..... Coriolani, Volumniam, uxorem ..... Coriolani, liberosque ..... ad imperatorem ducit.

4. *Fortis*: Una cum familia Coriolani etiam mulieres ..... ante castra sunt. Ibi mater ..... verba ..... dicit:

5. *Miser*: »Væ matri ..... ! Imaginem ..... video.

6. *Turpis*: Filius meus exul est propter factum ..... et etiam nova facta ..... erunt. Si enim perges, liberi tui et uxor tua vitam ..... agent: servi erunt.

7. *Bonus*: Nunc ..... occasionem habes: ..... civis es et rem publicam hostibus libera!«

8. *Tuus*: Coriolanus tristis respondet: »Tellurem ..... servabis, filium vero ..... perdes!« (*Fons: Livius*)

III. Prevedi:

NENAVADNA LEPOTA: 1. Na skrajnem¹ robu sveta sta živela kralj (= gospodar) in kraljica, imela sta tri hčerke. 2. Vse so bile lepe, vendar za lepoto zadnje ni bilo besed, bila je božanska. 3. Mnogo mladeničev

je prihajalo, z velikim občudovanjem so gledali deklico in (jo) častili kakor boginjo. 4. Zato se v boginji lepote zbudi jeza. 5. Čeprav bo najprej Psihe² živela v čudoviti pokrajini – 6. sprehajala se bo po zemlji, kjer bodo rasle različne vrste lepih cvetlic in nenavadnih dreves, 7. in poslušala bo prijetne pesmi ljubkih ptic –, 8. mora pozneje na svetu prenašati veliko hudih reči (= naporov). 9. Končno kralj (= gospodar) bogov dovoli: Amor se poroči z deklico in Psihe pride med nebeščane. (*Fons: Apulieus*)

skrajni¹ = extremus 3

²Psihe = Psyche

LECTIO DUODEVICESIMA

De hostibus Etruscis

Etrusci hostes horrendi Romanorum erant. Imprimis oppidum, nomine Veii, perniciem Romæ parabat. Agmina Veiorum in fines Romanos sæpe procedebant.

Tum Romani Fabiis curam belli committunt, una familia onus grave tollere audet iterque ad flumen Cremeram contendit, sed hostes insidias parant omnesque Fabios, præter unum, occidunt.

Post longum tempus Fidenæ una cum Veis et Volscis contra Romam rebellant. Quamquam res facilis non est, Fidenæ a Romanis vincuntur.

Tandem etiam Vei a Romanis occupantur et fines Veiorum Romæ adduntur. (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *O tempora, o mores!* (Cicero)
- ☞ *Summum ius, summa sæpe iniuria.* (Cicero)
- ☞ *Tempori parce!* (Seneca lun.)
- ☞ *Finis coronat opus.* (Ovidius)
- ☞ *Ultra posse nemo obligatur.*

GRAMMATICA:

3. deklinacija: 1. razred konzonantnega dela, neutra

3. deklinacija, konzonantni del, I. razred (n)		
	singular	plural
nom.	ITER	ITINER a
gen.	ITINER is	ITINER um
dat.	ITINER ī	ITINER ibus
akuz.	ITER	ITINER a
vok.	ITER	ITINER a
abl.	ITINER e	ITINER ibus
znač. konč.	-e, -a, -um	

EXERCITIA

I. Prevedi in postavi v množino, kar je smiselno:

DE VEIIS:

1. In Etruria oppidum antiquum erat, iter ab oppido Romano usque ad oppidum Etruscum longum non erat.
2. Civis Romanus nomen oppidi Etrusci timebat.
3. Sæpe enim agmen Etruscum in fines Romanos procedebat.
4. Frumentum, pecus, omne bonum: vas pretiosum, æs, aurum ab agmine raptabantur.
5. Exercitus Romanus proelium acre cum exercitu Etrusco pugnabat.
6. Magnus labor et fortitudo dictatoris Romani oppidum superant.
7. Onus grave erat, sed facinus egregium dictatori gloriam portat.

II. Označene samostalnike zamenjaj z navedenimi sinonimi in spremeni vse, kar je treba:

DE EXERCITU FABIORUM:

1. *Agmen*: Quia *copiæ* Etruscæ periculosæ erant, *catterva* Fabiorum statim ex oppido properat.
2. *Iter*: *Via* longa non est, sed *in via* multa et mala tolerari debent.
3. *Flumen*: Ad *fluvium* Cremeram veniunt et castra ponunt.
4. *Certamen*: Post multas et acres *pugnæ* Fabii iam vincunt.
5. *Fortitudo*: Familia enim magno *animo* nota est.

¹izhajajoč = ortus
+ abl.

III. Prevedi:

PORAZ FABIJCEV: 1. Etruščanske čete so v vseh bitkah premagane, zato želijo skleniti premirje (= prijateljstvo) s Fabijci. 2. Vendar prebivalci Vejev kmalu (= po kratkem času) začnejo novo bitko. 3. Ker se izvrstna telesna moč in izredni pogum Fabijcev ne zlomita, pripravijo zasedo. 4. Vse Fabijce pobijejo, preživi samo eden, ker je otrok in se ne more udeležiti vojne. 5. Tako se ohrani slavno ime Fabijcev, poveljnik (izhajajoč¹) iz slavnega rodu bo pozneje odvrčal hudega rimskega sovražnika. (*Fons: Livius*)

LECTIO UNDEVICESIMA

De dictatura Cincinnati

Urbs magno horrore afficitur: exercitus ab Æquis obsidetur. Senatus consilium capit: »Cincinnatum dictatorem faciemus, vir summa virtute et probitate est neque umquam munus grave fugere cupiebat.« Legati Cincinnatum tunicatum inveniunt, nam agrum colit. Togam accipit et consilium populi Romani audit: »O Cincinnate, dictaturam accipe! Cape arma, hostibus timorem inice!« Cincinnatus: »Statim iter faciam. Æqui, tandem capiemini! Nam tu, Roma, capi non debes!«

Magna celeritate omnia perficit, Æquos vincit, statim post triumphum ad villam suam se recipit. (Fons: Livius)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Salus publica summa lex!* (Cicero)
- ☞ *Fugit irreparabile tempus.* (Vergilius)
- ☞ *Accipere quam facere præstat iniuriam.* (Cicero)
- ☞ *Mors certa, hora mortis incerta.*
- ☞ *Ars longa, vita brevis.* (Seneca lun., prevod iz gr.)

GRAMMATICA:

3. deklinacija: 2. razred konzonantnega dela, feminina;

3. konjugacija: osnove na -i

3. deklinacija, konzonantni del, II. razred (f/m)		
	singular	plural
nom.	LAUS	LAUD ēs
gen.	LAUD is	LAUD um
dat.	LAUD ī	LAUD ibus
akuz.	LAUD em	LAUD ēs
vok.	LAUS	LAUD ēs
abl.	LAUD e	LAUD ibus
znač. konč.	- e , - a , - um	

3. konjugacija: osnove na -i

osnova: CAPI-

prez.	impf.	fut. I
aktiv		
CAPI o	CAPI -e-ba- m	CAPI -a- m
CAPI s	CAPI -e-ba- s	CAPI -e- s
CAPI t	CAPI -e-ba- t	CAPI -e- t
CAPI mus	CAPI -e-ba- mus	CAPI -e- mus
CAPI tis	CAPI -e-ba- tis	CAPI -e- tis
CAPI -u- nt	CAPI -e-ba- nt	CAPI -e- nt
pasiv		
CAPI -o- r	CAPI -ba- r	CAPI -a- r
CAPE ris	CAPI -ba- ris	CAPI -e- ris
CAPI tur	CAPI -ba- tur	CAPI -e- tur
CAPI mur	CAPI -ba- mur	CAPI -e- mur
CAPI mini	CAPI -ba- mini	CAPI -e- mini
CAPI -u- ntur	CAPI -ba- ntur	CAPI -e- ntur

Imperativ I:

aktiv	2. sg.	CAPE
	2. pl.	CAPI te
pasiv	2. sg.	CAPE re
	2. pl.	CAPI mini

Infinitiv prezenta:

aktiv	CAPE re
pasiv	CAP i

EXERCITIA

I. Prevedi:

¹srce = mens, mentis, f.

- Vergilijev dom ni bil v mestu.
- Pesnik Vergilij je (kot) deček delal na polju, tudi pozneje (ga) mesta ne bodo razveseljevala (P).
- Ker je véliki rimski pesnik (kot) deček v miru delal na očetovi zemlji, tudi pozneje nikoli (njegovega) srca¹ ne bo razveseljevalo mestno življenje.

4. Ker je Vergilij preživel otroško dobo v sreči in miru na očetovi zemlji, bo pozneje ves čas pel hvalnice preprostosti in miru kmečkega življenja, nikoli pa se (njegovo) srce ne bo veselilo življenja velikih mest.

II. Prevedi in povsod, kjer je možno, spremeni število (ednina – množina) in glagolski način (aktiv – pasiv):

1. *Pax bello paritur.* (Nepos)

2. *Clavus clavo eicitur.* (Cicero)

3. *Nomen est omen.* (Plautus)

4. *Honos est onus.*

Invidia gloriæ assidua comes est. (Nepos)

At homo semper gloriam cupiebat et cupiet.

III. Prevedi:

POŠTENOST STARIH RIMLJANOV: 1. Stari Rimljani so se odlikovali po poštenosti in so poveljevali večini tujih narodov. 2. Vendar potomcev (= src potomcev) ne bo prevzela samo vojaška hrabrost prednikov, ampak tudi (njihova) preprostost. 3. Kakor Cincinat so tudi drugi slavni poveljniki in diktatorji radi živeli skromno življenje. 4. Čeprav so spravljali pod rimsko oblast mnogo držav, niso želeli imeti slave za spremljevalko. 5. Tudi v poznejšem času hvala ne bo zmešala (= hvala ne bo napolnjevala src) nekaterih velikih ljudi. (Fons: Livius)

LECTIO VICESIMA

Væ victis!

Galli non solum ad limitem Romanum veniunt, sed caput Italiæ petunt.

Apud Alliam, ad undecimum (XI) lapidem, pugnam committunt magnamque cædem faciunt. Pauci Romani supersunt, sed fugiunt, urbem hosti tradunt. Sola arx defendi potest: ibi parvus grex adolescentium impavidorum pugnat neque virtus cordium fortium frangitur.

Mox Galli silentio noctis summum montem ascendunt. Anseres ducem excitant, hostes fugere debent.

Sed fames Romanos de pace agere cogit. Brennus magnum pondus auri accipit cum verbis etiam nunc notis: »Væ victis!« (*Fons: Livius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ Quot capita, tot sententiæ.
- ☞ In ore mel, in corde fel.
- ☞ Artificem commendat opus.
- ☞ Natura habet sua iura.

GRAMMATICA:

3. deklinacija: 2. razred konzonantnega dela, masculina, neutra

3. deklinacija, konzonantni del, II. razred (n)		
	singular	plural
nom.	CAPUT	CAPIT a
gen.	CAPIT is	CAPIT um
dat.	CAPIT ī	CAPIT ibus
akuz.	CAPUT	CAPIT a
vok.	CAPUT	CAPIT a
abl.	CAPIT e	CAPIT ibus
znač. konč.	- e , - a , - um	

EXERCITIA

I. Prevedi:

DE MATRE SUPERBA

1. Amphion rex Thebarum erat.

Slavni tebanski kralj Amfion je imel ošabno ženo Niobo.

2. Multi liberi reginam superbam faciunt.

Ker je kraljica imela veliko skupino otrok, je zasmehovala boginjjo Latono, mater maloštevilnih otrok.

3. Iudex non deest.

Latonina otroka postaneta (= sta) stroga sodnika: s puščicami pobijeta vse Niobine otroke.

4. Nioba a rege deorum mutatur: nunc lapis erit.

Jupiter spremeni Niobo v trd kamen, iz kamna teče neusahljiv (= vedno nov) izvir: solze žalostne matere.

(Fons: Ovidius)

II. Besede v oklepajih postavi v pravilno obliko in prevedi:

DE ANSERE CAPITOLINO: 1. In ..... (*cor, Romanus*) Allia toto tempore nomen ..... (*tristis*) manebit. 2. Etiam poetæ Romani dolore afficiuntur et in versibus ..... (*poema, ceber*) de Allia narrant. 3. Ibi enim Romani ..... (*magnus*) cladem accipiunt, Galli ..... (*multus*) milites necant. 4. Nonnulli viri ..... (*fortis*) in ..... (*caput*) Romano manent neque patriæ desunt: ..... (*mons, Capitolinus*) custodiunt. 5. Tum Galli ..... (*arx, Romanus*) dolo vincere temptant: nocte ..... (*ater*) vertici invicto appropinquant. 6. .... (*nullus*) homo, ... (*nullus*) canis hostes audit, audiunt vero anseres. 7. Animalia lunonis vocibus ..... (*dux, animosus*) excitant, Manlius ..... (*omnis, custos*) ad arma vocat, impetus hostium ..... (*magnus, virtus*) avertitur. (Fons: Livius)

¹vladar = princeps,
principis, m.

²za = intra (z akuz.)

III. Prevedi:

GALCI IN RIMLJANI: 1. Velik del Galcev je živel v Italiji ob morju, imeli so mogočnega vladarja¹, krutega poveljnika Brena. 2. Ker Rimljani pridejo na pomoč etruščanskemu mestu Kluziju proti Galcem, se Bren z vojsko približuje rimskemu glavnemu mestu. 3. Rimljani se bojijo, ker so že večkrat slišali: Galci imajo močno telo in izredno hrabrost. 4. Pri reki Aliji Galci pobijejo večino rimskih vojakov, nato v mestu vse uničijo z ognjem. 5. Pobožne duhovnike najdejo za² svetimi stenami svetišč in vse pobijejo. 6. Toda kmalu pride čas zmage: Kamil premaga sovražnike in hvaležni državljani (= hvaležna srca državljanov) ga imenujejo »novi Romul« (P). (*Fons: Livius*)

LECTIO VICESIMA PRIMA

De Magna Græcia et de Pyrrho

Romani felices, memores victoriarum, iterum bellum gerunt. Causa belli novi a Tarentinis, vetere populo Magnæ Græciæ, datur.

Tarentini a Pyrrho, rege divite Epiri, auxilium petunt. Ingentes copiæ trans mare in Italiam ducuntur et participes belli sunt, sed Romani numero hostium ferocium non terrentur. Non solum pari virtute cum hostibus pugnant, sed etiam vincunt. Tum elephantos conspiciunt, timent, fugiunt.

Pyrrhus cum captivis clementi animo agit et legatos Romanos summo honore tractat.

Tandem Pyrrhus vincitur et ex Italia expellitur.

(Fontes: Eutropius, Plutarchus)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Pares inter pares.*
- ☞ *Si ad naturam vives, numquam eris pauper, si ad opiniones, numquam eris dives.*
- ☞ *Veritatis oratio simplex. (Seneca lun.)*
- ☞ *O fallacem hominum spem! (Cicero)*
- ☞ *Sapienti sat! (Terentius)*

GRAMMATICA:

3. deklinacija: adjektivi konzonantnega dela

	m/f	n
nom.	SIMPLEX	
gen.	SIMPLIC is	
dat.	SIMPLIC ī	
akuz.	SIMPLIC em	SIMPLEX
vok.	SIMPLEX	
abl.	SIMPLIC ī	

nom.	SIMPLIC ēs	SIMPLIC ia
gen.	SIMPLIC ium	
dat.	SIMPLIC ibus	
akuz.	SIMPLIC ēs	SIMPLIC ia
vok.	SIMPLIC ēs	SIMPLIC ia
abl.	SIMPLIC ibus	
zn.konč.	-i, -ia, -ium	

EXERCITIA

I. Prevedi in spremeni število (ednina – množina):

1. *Post equitem sedet atra cura.* (Horatius)
2. *Principes mortales, res publica æterna.*
3. *Pauper nocte atque die securus¹ ubique.* (Pallingenius)
4. *Par pari respondere.* (Cicero)

II. Označene izraze zamenjaj z navedenimi besedami, spremeni stavke, če je treba, in prevedi:

DE VICTORIA ANCIPI TI

1. *Dives:* Consul Romanus contra regem *opulentum* pugnabit.
2. *Ingens:* Dux ante proelium captivum per castra Romana ducit, *multas* et bene paratas copias monstrat dicitque:
3. *Inops:* »Num Romani *miseri* sumus?
4. *Audax:* Nonne agmina nostra *animosa* sunt?
5. *Memor sum:* Regem tuum mone de armis Romanorum! *Memoriā tenete* exercitum nostrum!«
6. *Vehemens:* Proelium *acre* est, Romani iam vincunt.
7. *Particeps sum:* Tum elephanti bello *intersunt*.
8. *Felix:* Fortuna mutatur: Romani antea *læti* erant.
9. *Pauper:* Nunc multitudo hominum *miserorum* sunt, nam spem, equos, omnia amittunt.
10. *Misericors:* Pyrrhus cum captivis Romanis *miti* animo agit.

¹securus 3 = brezskrben, miren, varen

11. *Par*: Sed etiam Pyrrhus magnam partem militum amittit et deplorat: Novā victoriā *simili* vincar!«

agnus, i, m. = jagnje;
litigo 1 = pripravam se

12. *Anceps*: Victoriæ similes *incertæ* sunt. Si dux vincit, permultos milites vero amittit, victoria *incerta* est et a Pyrrho nomen habet. (*Fons: Eutropius*)

III. Prevedi:

PRVI RIMSKI PESNIK: 1. Rimljani so bili bogati in srečni: drzno (= z drznimi srci) so premagovali tuje narode
2. Z druge strani¹ pa so bili revni: niso imeli literarnih del.
3. Zdaj premagajo Tarentince in ujetnik Tarentinec podari Rimljanom prvo pesnitev.
4. Tako Grk naredi Rimljane deležne literature in enake Grkom.
5. Znani pesnik, pomljiv rimskih literarnih virov, piše:
*Græcia capta*² *ferum victorem cepit*³ *et artes intulit*⁴ *agresti Latio*⁵. (*Horatius*)

¹z druge strani = ex altera parte

²captus 3 = osvojen

³cepit = osvojila je

⁴intulit = prinesla je

⁵Latium, ii, n. = Lacij

LECTIO VICESIMA ALTERA

De tempore pacis

Iuvenes et viri Romani diu pro patria pugnabant, fines novos occupatum mittebantur.

Tandem cunctam Italiam occupaverunt et aliquantum temporis pacem habuerunt.

Eo tempore populus Romanus adolevit: vere par orbi terrarum fuit. Civitas crescebat, nam cupido gloriæ incessit. Iuvenes magis in armis et equis quam in conviviis libidinem habebant. Neque laborem neque hostem timebant: virtus omnia domuit.

Sed cives non diu in pace manserunt, nam sine fine imperium augere cupiverunt. Ita fines novos oppugnatum discesserunt. (*Fontes: Florus, Sallustius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Veni, vidi, vici.* (Suetonius/Cæsar)
- ☞ *Fuimus Troes, fuit Ilion.* (Vergilius)
- ☞ *Satis diu vixit, qui bene vixit.*
- ☞ *Culpa abest, si consilium afuit.*
- ☞ *Felix, qui didicit contentus vivere parvo.*

GRAMMATICA:

Perfektova osnova (indikativ perfekta) in supinova osnova (supin -um)

	singular	plural
1.	ORNAV i	ORNAV imus
2.	ORNAV isti	ORNAV istis
3.	ORNAV it	ORNAV erunt

EXERCITIA

I. Postavi v perfekt in prevedi:

MILES ROMANUS CUM MATRE SERMONEM HABET:

Mater: »Pugnam iterum pugnabitis, arma iterum capies. Laude dignus es, sed ego, mater tua, numquam pro vita filii timere desinam.«

Filius: »Omnes bonam vitam cupimus. Bene pugnabimus et ita Romæ proderimus, magnam gloriam gladiis nostris pariemus. Sicut tu nos semper educabas: si bonum facinus facitis, divitias comparatis. Videbis: civitas grata erit, cives felices erunt.«

Mater: »Bonum filium habeo, honestam vitam semper aget.«

II. Navedene glagole postavi v pravilno obliko in stavke prevedi:

1. *Adiuvo*: Dominus vicinum ..... optabat. Servum ..... misit.

2. *Moneo*: Nuntius de periculo ..... properavit. Nuntius dominos ..... debuit.

3. *Dico*: Parentes liberis pigris sæpe ..... neque liberi audiebant. Sed liberis sedulis semel ..... et statim oboediverunt.

4. *Eligo*: In urbe Romana quotannis consules ..... Primum Brutum .....

5. *Peto*: Filius a matre auxilium ..... venit. A patre severo auxilium ..... non potuit.

Hippomenes, is, m. =
Hipomen

III. Uporabi v prvih stavkih označene glagole in jih postavi v pravilno obliko:

1. Romani bellum *gestum* discesserunt.

Ante pugnam milites dixerunt: »Cum hoste feroci bellum .....« Post pugnam vero: »Bene bellum .....!«

2. Num omnia *didicisti*?

Quamquam totum diem ..... , nondum .....

3. Vetera templa *visum* discesserunt.

In Græcia vetera templa ..... potuimus. Nonne vos iam ..... templa Græca?

4. In urbe *mansistis*.

Mox ad mare iter faciemus et ibi diu ..... Æstate semper ad mare eramus et ibi diu .....

5. Pastor oves *pavit*.

Pastor oves ..... egit. Cottidie pastor oves ..... et alacer erat.

IV. Prevedi, vse določne oblike glagolov v prezentu pa tudi postavi v perfekt:

ORFEJEVA ŽALOSTNA USODA: 1. Kmalu po poroki mlado ženo piči (= ugrizne) kača in (ji) vzame življenje. 2. Velika ljubezen moža žene iskat ženo v podzemlje. 3. Tam s čudovitimi pesmimi vse gane in kralj podzemlja (mu) mladenko vrne. 4. Doda pa je težek pogoj: na poti žene ne bo smel pogledati. 5. Zakonca dolgo potujeta v tišini, že blizu roba zemlje pa se Orfej zboji in se obrne (= obrne oči). 6. Nesrečni pevec takoj izgubi ženo, zaman (jo) je prišel osvobodit. (*Fons: Ovidius*)

LECTIO VICESIMA TERTIA

De causa primi belli Punici

Roma caput Italiæ iam fuit, sed fines imperii latiores habere cupivit, ideo Romanis bella pace cariora erant.

Sicilia insula, inter Italiam et Africam posita, causa belli fuit. Poeni erga cives Messanæ, clarissimæ civitatis Siciliæ, improbissimi erant. Incolæ, iniuria affecti, auxilium a Romanis petiverunt. Patres consilium ceperunt: »Magis idoneum videtur amicis prodesse bellumque cum Poenis gerere quam in pace manere, nam Poeni mox validissimi omnium populorum erunt.«

Ita specie quidem auxilii, prædæ vero cupidissimi bellum susceperunt. (*Fons: Florus*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Vilius argentum est auro, virtutibus aurum. (Horatius)*
- ☞ *Sunt facta dictis difficiliora. (Cicero)*
- ☞ *Hic porci cocti ambulat. (Petronius)*
- ☞ *Lucundi acti labores. (Cicero)*
- ☞ *Laudator temporis acti. (Horatius)*

GRAMMATICA:

Stopnjevanje pridevnika (pravilno in opisno); particip perfekta pasiva

	m/f	n
nom.	DOCT <i>ior</i>	DOCT <i>ius</i>
gen.	DOCT <i>iör is</i>	
dat.	DOCT <i>iör i</i>	
akuz.	DOCT <i>iör em</i>	DOCT <i>ius</i>
vok.	DOCT <i>ior</i>	DOCT <i>ius</i>
abl.	DOCT <i>iör e</i>	

nom.	DOCT <i>iōr ēs</i>	DOCT <i>iōr a</i>
gen.	DOCT <i>iōr um</i>	
dat.	DOCT <i>iōr ibus</i>	
akuz.	DOCT <i>iōr ēs</i>	DOCT <i>iōr a</i>
vok.	DOCT <i>iōr ēs</i>	DOCT <i>iōr a</i>
abl.	DOCT <i>iōr ibus</i>	
z. konč.		

EXERCITIA

I. Postavi pridevnike v pravilno stopnjo in obliko in prevedi:

1. Romani (*validus*) quam ceteri populi Italiæ fuerunt.

Romanis, ceteris populis (*validus*), omnes civitates Italiæ oboedire debebant.

2. Vulpes (*callidus*) omnium animalium est.

Vulpem, (*callidus*) omnium animalium, omnia animalia timent.

3. Senatores Menenium Agrippam, quia (*sapiens et humilis*) quam ceteri oratores fuit, ad plebeios miserunt.

Cum Menenio Agrippa, ceteris oratoribus (*sapiens et humilis*), plebei sermonem libenter habuerunt.

4. Agmen, (*audax*) quam cetera agmina et (*sævus*) omnium, exercitum hostium in fugam vertit.

Agmina, ceteris agminibus (*audax*) et (*sævus*), exercitum hostium terrore afficiunt.

II. Prevedi:

1. *Ferro nocentius aurum.* (Ovidius)

Denar je škodljivejši (= *noxius*) kakor orožje, pohlep po denarju (= lakota denarja) je najškodljivejši od vseh stvari, ker pokvari človeka.

2. *Dolor animi gravior est quam corporis.* (Publilius Syrus)

Vsi se v življenju vzpenjamo po zelo strmi poti, premagovati moramo najrazličnejše težave, vendar so duševne bolečine vedno težje od telesnih bolečin.

DE EQUO TROIANO

III. Iz navedenih glagolov izpelji participe perfekta pasiva, ki jih vstavi v stavke in prevedi:

1. Græci Troiam, diu (*oppugno*), vincere non potuerunt et cogitabant: »Quid faciemus?« 2. Ulixes dixit: »Nunc bonus dolus (*excogito*) maxime idoneus est. 3. Statua magni equi (*facio*) Troiæ magis noxia quam cetera esse potest. 4. Cum animali, audacissimis militibus (*impleo*), in urbem veniemus.«

IV. Prevedi:

1. Grki so hlinili odhod v domovino, na zapuščeni obali pa je pri konju ostal samo zelo varljiv mož. 2. Trojancem je rekel: »Obupani Grki so odpotovali domov, ker so spoznali: Trojanci ste pogumnejši vojaki od Grkov. 3. (Kot) znak trdnejšega prijateljstva, kakor je bilo do zdaj, (vam) podarjajo (tega) lepega konja.« 4. Trojancem ne pomagajo besede pametnega moža: 5. »Naša mnenja so zelo različna, poslušajte: konja ne smemo sprejeti!« 6. Podarjenega konja pripeljejo za¹ mestno obzidje in naredijo najusodnejšo² napako. 7. Troje ne bo nikoli več.

¹ za= intra (z akuz.)

²usoden, žalosten = tristis, e

LECTIO VICESIMA QUARTA

De primo bello Punico

Poeni multitudine navium mare tenebant, Romani vero navibus numquam adhuc pugnaverant. Consilium ceperant: »Classem navium ædificaverimus, Poenos pugna acerrima vincemus!« Re vera vicerant.

Consules, in Africam missi, nonnullas victorias pepererant, sed Poeni a Græcis auxilium petiverunt. Celeberimus dux bene copias duxit, sed etiam elephantum hostes adiuverunt. Ita facillimo modo Romanos vicerunt. Inter captivos etiam consul Regulus fuit. Vitam pro patria donavit, quia non hostibus, sed civibus suis profuit.

Post multos annos victoria Romana finem bello fecit.

(Fontes: Cicero, Florus)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Humillima sæpe tutissima sunt.* (Iustinus)
- ☞ *Vituperare facillimum est, emendare difficillimum.*
- ☞ *Somnus morti simillimus.* (Cicero)
- ☞ *Ut sementem feceris, ita metes.* (Cicero)
- ☞ *Desines timere, si sperare desieris.*

GRAMMATICA:

Stopnjevanje pridevnika (posebnosti);

indikativ pluskvamperfekta, futur II

pluskvamperfekt		
	singular	plural
1.	ORNAV eram	ORNAV eram us
2.	ORNAV eras	ORNAV eratis
3.	ORNAV erat	ORNAV erant

futur II		
	singular	plural
1.	ORNAV ero	ORNAV erimus
2.	ORNAV eris	ORNAV eritis
3.	ORNAV erit	ORNAV erint

EXERCITIA

NEUSPEH RIMSKEGA POSLANSTVA

I. Vstavi glagole v pravih oblikah in prevedi:

1. Romani consules in Africam ..... (*mitto*) et exercitus Romanus hostes vicerat.
2. Legiones vero Carthaginem non ..... (*capio*).
3. Tum Poenis dux Græcus auxilio venerat et postea Poeni bene ..... (*pugno*), sed etiam elephanti hostibus ..... (*prosum*).
4. Ante multos annos iam Romani propter elephantos magnam cladem ..... (*accipio*).
5. Nunc fortuna similis erat, pauci superfuerunt, etiam Regulus consul captivus ..... (*sum*).

II. Vstavi glagole v pravih oblikah in prevedi:

1. Poeni consuli dixerant: »Urbem Romam ..... (*peto*) et ibi legatus Poenorum eris.
2. Si Romani captivos tradiderint, (tu) liber ..... (*sum*), nisi captivos ..... (*libero*), in Africam venire debebis.«
3. Regulus ..... (*iuuro*) et iter ad urbem Romam fecerat, sed in senatu monuit:
4. »Captivi Poeni iuvenes sunt: si liberi ..... (*sum*), Poenis valde proderunt.
5. Ego vero senex sum neque prodesse potero, ergo in Africam ..... (*propero*) et fidem servabo.«

III. Prevedi:

1. Neque preces neque fortuna Regulum retinere poterant, sed Africam repetivit et Poeni miserum interfecerunt.
2. Niti najlepše in najponižnejše prošnje niti nad vse težka usoda niso mogle zadržati Regula, vrnil

se je v Afriko in Punci so ga najbolj kruto (= kar najnesrečnejšega) ubili. (*Fontes: Eutropius, Cicero, Horatius*)

IV. Prevedi:

¹žalosten = miser 3

BOJNE LADJE IN KROKARJI: 1. Do prve punske vojne se Rimljani niso nikdar bojevali z ladjami; 2. Punci pa so (do takrat) dosegali zelo lahke zmage na morju. 3. Usoda je na obalo vrgla punsko ladjo in Rimljani so sklenili: 4. »Naredili bomo kar najbolj podobne ladje, nato bomo mi v najostrejših bitkah premagali Punce! 5. Zgradili bomo tudi stroje, imenovane »krokarji«, tako bomo prišli na sovražnikove ladje.« 6. Vojaki so se na punskih ladjah bojevali z meči, borba je bila zelo težka, poraz pa za Punce (*dat.*) zelo žalosten¹. 7. Rimljani so v spomin (te) najlepše zmage na trg postavili zelo slaven steber. (*Fons: Florus*)

LECTIO VICESIMA QUINTA

De Hannibale

Hannibal maximus virorum, bello Punico secundo pugnantium, fuit. Post plurimos annos pacis bellum cum Romanis gessit. Maxima ira enim animos Poenorum tenebat propter Siciliam traditam et aurum Romanis datum.

Poeni imperatorem, virtutibus ceteris maiorem, amabant. Optimus dux semper primus pugnae aderat, ultimus pugna excedebat. Milites tam forti duci, cum copiis viventi et pugnanti, sine dubitatione confidebant.

Cum virtutibus plura vitia certabant: inhumana crudelitas, perfidia peior quam Punica, ne minima quidem religio. (*Fontes: Nepos, Livius, Florus*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *De minimis non curat prætor.*
- ☞ *Melior tutiorque est certa pax quam sperata victoria.* (*Livius*)
- ☞ *Multa petentibus multa desunt.* (*Horatius*)
- ☞ *Cave aquam silentem!*
- ☞ *Sero venientibus ossa.*

GRAMMATICA:

Stopnjevanje pridevnika (nepravilno); particip prezenta aktiva

	a-konjug.	e-konjug.
osnova	ORNA -	MONE -
ptcp. prez.	ORNA - ns, -ntis	MONE - ns, -ntis

	mešana konjug.	i-konjug.
SCRIB -	CAPI -	AUDI -
SCRIB - ens, -ntis	CAPI - ens, ntis	AUDI - ens, -ntis

EXERCITIA

I. Pridevnike iz prvega stavka vstavi v pravilni stopnji in obliki v drugi stavek in prevedi:

1. Ciceronem, *magnum* oratorem, omnes celebra-
bant.

Cicero etiam ..... scriptor quam ceteri Romani fuit,
ideo gloria Ciceronis ..... omnium oratorum scrip-
torumque Romanorum est.

2. *Optimus* poeta Græcorum Homerus est.

Poemata Homeri ..... sunt, dicere possumus: nul-
lum carmen poemate Homeri ..... umquam fuit.

3. Romani Tarquinium Superbum, aliis regibus
peiores, expulerunt.

Cives neque ..... omnium regum neque .....
familiam regis tolerare poterant.

4. In orbe terrarum *multi* homines esuriunt.

Pauperes ..... quam divites sunt, ... cibum
non habent, sed ..... divites pauperibus non ad-
sunt.

**II. Iz označenih glagolov naredi participe prezenta ak-
tiva in z njimi po dva stavka poveži v enega:****DE HANNIBALE PUERO**

1. Romani et Poeni in odio *vivebant*. Plurima bella ger-
ebant.

2. Copias Poenas Hamilcar, pater Hannibalis, *ducebat*.
Ab Hamilcare Romani sæpe vincebantur.

3. Agmina Poena in Sicilia *pugnaverant*. Agmina
ducem Hamilcarem iam tum amaverant.

4. Hannibal puer patrem orabat: »Milites in Hispaniam
iter facient. Nonne etiam ego inter milites ero?«

III. Prevedi in iz enega stavka naredi dva prosta stavka, tako da razvežeš participe:

1. Hannibalem puerum, in templum venientem, pater Hamilcar ducebat.
2. Ante aram iuravit: »Odium Romanorum colens hostis populi Romani semper ero.
3. Copiæ, in Italiam ductæ, quam primum proelium committent.
4. Nam agmina, nullum periculum timentia, pugnare amabunt.
5. Cum hostibus victis pacem numquam faciam!«
(Fons: Livius)

IV. Prevedi:

HANIBAL, BOJUJOČ SE V HISPANIJI: 1. Mladi Hanibal je potoval v Hispanijo in vsem starim vojakom prinesel največje veselje. 2. Bil je namreč kar najbolj podoben očetu Hamilkarju, Punci pa so tudi, (ko) so spoznavali novega poveljnika, rekli: 3. »Ni samo enak očetu, ampak ima še več in večje vrline kakor Hamilkar!« 4. Z najmanjšim trudom je pridobil srca vseh, (ki) so ubogali vsako (njegovo) besedo. 5. Zaradi slabše strani mladega poveljnika, ne upoštevajočega (= ohranjujočega) človeške in božje zakone, pa so bili tudi vedno v kar največjem strahu. (Fons: Livius)

LECTIO VICESIMA SEXTA

De Hannibalis transitu Alpium

Mox Hannibal cum Romanis bellum gerere statuit. Saguntum, Hispaniæ urbem Romanis amicam, repente cepit.

Deinde Italiam celerrime petivit. Prudenter cogitabat: »Copias non mari, sed per Alpes ad Italiam ducam, nam Romani iam peritissime navibus pugnant.« Poeni multa de Alpihus audiverant, pericula vero propinqua multo vehementius quam verba militibus timorem iniecerunt. Viam difficillimam ægre tolerabant.

Tandem in iugum pervenerunt, tum imperator ostendit Italiam et dixit: »Fortiter labores tolerabatis, nunc omnia facillima erunt: superbum Italiæ caput mox capietis!«

(Fons: Livius)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Fortiter in re, suaviter in modo!* (Aquaviva)
- ☞ *Canis timidus vehementius latrat, quam mordet.* (Curtius Rufus)
- ☞ *Festina lente!* (Erasmus)
- ☞ *Pares cum paribus facillime congregantur.* (Cicero)
- ☞ *Gratia celerrime senescit.*

GRAMMATICA:

Prislov; stopnjevanje prislova (pravilno)

EXERCITIA

DE VIA DIFICILLIMA

I. Nadomesti pridevnike s prislovi (**PRIMER: Romani pii erant (deis sacrificabant) – Romani deis pie sacrificabant**) in prevedi:

1. Romani putabant: »Hannibal non *prudens*, sed *stultus* est (cogitat).
2. Iter per Alpes faciens mortem *miseram*, immo *crudellem* oppetet (vitam amittet).«
3. Ita Poeni a Romanis non impediabantur et *liberi* erant (ad Alpes venerunt).
4. Aspectus montium aliorum *horribilis* fuit (milites teruit).

II. Prevedi:

1. Hannibal severus fuit.
Hanibal je pogosto vojake zelo strogo grajal, je pa tudi razumno razmišljal.
2. Hannibal nonnumquam amicissimus dux fuit.
Hanibal obupanih Puncev ni strogo grajal, ampak je storil pametneje: kar najbolj prijazno (jih) je spodbujal.
3. Via gravior fuit, quam putaverant.
Punci so teže prenašali zelo dolgo, strmo, težko pot, kakor so (prej) mislili.
4. Barbari condiciones hostiliores quam natura faciebant.
Barbari, prebivalci Alp, so se vedli sovražno, veliko sovražneje kakor narava.

¹hud= vehemens,
ntis

III. Prevedi:

KONEC TEŽKE POTI: 1. Hudo¹ utrujeni vojaki niso videli konca strašne poti. 2. Vendar je izkušeni poveljnik kar najpametneje vodil vojsko in premagali so vse težave. 3. Nihče pred Hanibalom ni prepeljal čet čez Alpe. 4. (Do takrat) so menili: »Če želi poveljnik prepeljati vojsko čez (te) visoke gore, ne more neumneje misliti.« 5. Na koncu poti je bil Hanibal zelo vesel in je svoje može najlepše pohvalil: 6. »Srečno smo prišli na cilj, ker ste hrabro prenesli tudi nečloveške napore. 7. Zdaj se začenjajo najboljši časi: Rim bomo premagali in lepše boste živeli!« (*Fons: Livius*)

LECTIO VICESIMA SEPTIMA

De primis cladibus Romanorum

Hannibal audacter et cito Alpes superavit. Cupidus pugnandi in finibus Italiae statim bellum commisit.

Poeni melius quam Romani pugnabant, itaque Romani omnem spem in fugiendo posuerunt.

Apud lacum Trasumenum Hannibal facile fraudem instruxit et ad pugnandum optime paratus erat. Raro Romani peius rem gesserant, multo rarius mortem plurimum militum una cum consule viderant.

Tum dictator Q. Fabius Maximus rationem pugnandi mutavit: in acie non confligebat. Sic hostem turbabat et populum plurimum adiuvit. (*Fontes: Nepos, Livius, Florus*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Gutta cavat lapidem, non vi, sed sæpe cadendo.* (Ovidius)
- ☞ *Errando discimus./Docendo discimus.* (Seneca lun.)
- ☞ *Citius, altius, fortius.*
- ☞ *Potius sero quam numquam.* (Livius)
- ☞ *Plus valet in manibus passer quam sub dubio grus.*

GRAMMATICA:

Posebnosti prislova; gerundij

	a-konjug.	e-konjug.
osnova	ORNA -	MONE -
gerundij	ORNA - ndi	MONE - ndi

	mešana konjug.	i-konjug.
SCRIB -	CAPI -	AUDI -
SCRIB - endi	CAPI - endi	AUDI - endi

EXERCITIA

DE LUPO ET AGNO¹

I. Iz glagola v oklepaju naredi gerundij, ga v pravilni obliki vstavi v stavek in prevedi:

¹agnus, i, m. = jagnje²litigo 1 = prepiram se

1. Ad fontem venerat agnus, cupidus (*bibo*).
2. Sed bibere non potuit, nam lupus (*clamo*) terrebat.
3. Malum animal enim cibum cupiverat et in (*quæro*) agnum conspexit.
4. In corde dixit: »Fortuna favet! Reperi cibum, paratum ad (*sumo*)!
5. Agno occasionem (*fugio*) non dabo!
6. Iam patres mei sæpe de (*rapio*) narrabant et in præda summum bonum videbant.«
7. Et operam (*litigo*²) dedit.

II. Vstavi pridevnik (oziroma iz pridevnika izpeljani prislov) v pravilni obliki in prevedi:

1. Agnum ergo (*multus*), quam credere possumus, accusavit:
2. »Tu, (*malus*) omnium agnorum, quid fecisti?
3. (*Rarus*) aquam peiorem vidi, lupo nocere optas.«
4. Sed agnus (*humilis*) dixit: »Non (*meritus*) accusas, nocere non potui, nam aqua a te ad me currit.«
5. Tum lupus etiam (*inimicus*) verba quam antea fecit: »Ante sex (VI) menses me (*audax*) offendisti!«
6. At agnus: »(*Difficilis*) offendi, nam nondum vivus eram.«
7. Tandem lupus, (*magnus*) iratus: »Sed pater tuus mala verba (*facilis*) fecit!« Et agnum dilaceravit.
8. In fabula (*bonus*) monstratur homo, innocentes (*gravis*) opprimens. (Fons: Phædrus)

III. Prevedi:

HANIBALOVE PRVE ZMAGE: 1. Hanibal, dobro pripravljen za bojevanje, se je najprej spopadel s Publijem Kornelijem Scipionom pri reki Ticin. 2. Ker se je rimska vojska borila slabše kakor punska, je bil poboj rimskih državljanov zelo velik. 3. Še močnejši je bil Hanibal pri Trebiji, kjer je zlahka zmagal. 4. Hudo poraženim Rimljanom je ostalo upanje samo v bežanju. 5. V tretji bitki je Hanibal pripravil zasedo in zelo dobro boreči se Punci niso Rimljanom dali niti časa za umik (= časa umikanja). 6. V rimskem glavnem mestu so se vsi kar najbolj bali, ker je bil sovražnik zelo blizu. 7. Stvar je rešil diktator Fabij: z odlašanjem je Hanibala zmedel in Rimljani so (nazaj) pridobili prejšnjo (= staro) hrabrost. (*Fons: Livius*)

LECTIO DUODETRICESIMA

De maxima calamitate et clade Romanorum: de pugna Cannensi

Populus Romanus duos consules pugnatum miserat. Fabius consules monuerat: »Unius rei memores estote: Hannibal omni modo vitator!« Sed Varro superbus, quia Poenos uno proelio vicerat, pugnam apud Cannas commisit.

Maxima pugna omnium trium bellorum Punicorum fuit, clarissima victoriarum Hannibalis maximaque cædes Romanorum.

Tribunus plebis vitam Æmilii Pauli vulnerati servare cupiebat, sed consul dixit: »Cito fugito, moneto patres de cæde! Urbem defendunto! Plurimi cives uno consule multo plus valent!«

In Urbe maximus terror, sed etiam altus animus fuit.

(Fons: Livius)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Ab uno disce omnes. (Vergilius)*
- ☞ *Timeo hominem unius libri. (Thomas Aquinas)*
- ☞ *Tres faciunt collegium. (Neratius Priscus)*
- ☞ *Regio imperio duo sunt iique consules appellantor!*
- ☞ *Venturæ memores iam nunc estote senectæ! (Ovidius)*

GRAMMATICA:

Glavni števniki I–III; imperativ II

Glavni števniki I–III

	m	f	n	m	f	n	m/f	n
nom.	UN us	UN a	UN um	DU o	DU æ	DU o	TR ēs	TR ia
gen.		UN īus		DU ōrum	DU ārum	DU ōrum	TR ium	
dat.		UN ī		DU ōbus	DU ābus	DU ōbus	TR ibus	
akuz.	UN um	UN am	UN um	DU ōs	DU ās	DU o	TR ēs	TR ia
abl.	UN ō	UN ā	UN ō	DU ōbus	DU ābus	DU ōbus	TR ibus	

Imperativ II

Aktiv:

	a-konjug.	e-konjug.	mešana konjug.		i-konjug.
	ORNA -	MONE -	SCRIB -	CAPI -	AUDI -
2. sg.	ORNA - to	MONE - to	SCRIB - i - to	CAPI - to	AUDI - to
2. pl.	ORNA - to - te	MONE - to - te	SCRIB - i - to - te	CAPI - to - te	AUDI - to - te
3. sg.	ORNA - to	MONE - to	SCRIB - i - to	CAPI - to	AUDI - to
3. pl.	ORNA - nto	MONE - nto	SCRIB - u - nto	CAPI - u - nto	AUDI - u - nto

Pasiv:

	a-konjug.	e-konjug.	mešana konjug.		i-konjug.
	ORNA -	MONE -	SCRIB -	CAPI -	AUDI -
2. sg.	ORNA - to - r	MONE - to - r	SCRIB - i - to - r	CAPI - to	AUDI - to
2. pl.	ORNA - mini	MONE - mini	SCRIB - i - to - te	CAPI - to - te	AUDI - to - te
3. sg.	ORNA - to - r	MONE - to - r	SCRIB - i - to	CAPI - to	AUDI - to
3. pl.	ORNA - nto - r	MONE - nto - r	SCRIB - u - nto	CAPI - u - nto	AUDI - u - nto

EXERCITIA

ATALANTA¹

¹Atalanta = Atalanta,
æ, f.

I. Prevedi:

1. Zelo znana zgodba pripoveduje o neki (= eni) deklici.
2. V resnici (to) ni zgodba ene deklice, ampak zgodba dveh mladih ljudi.
3. Pesnik ne opisuje samo dveh mladeničev, ampak v zgodbo vnese tudi eno boginjo in tri jabolka.

4. V zgodbi bomo torej posvečali pozornost (= bomo dajali duha) eni boginji, dvema mladeničema in trem jabolkom.

II. Dokončaj stavke; uporabi označene glagole v imperativu in prevedi:

1. Poetæ in fabulis consilia sapientissima dant. Si ergo sapienter vivere optatis, iuvenes, fabulam *audire* debetis. Iuvenes, fabulam ..... ! Fabula ab iuvenibus .....!
2. Oraculum Atalantæ imperavit: »Matrimonium *fugere* et *vitare* debes. Si vita tibi cara est, viros ..... et ..... ! Viri ab Atalanta ..... et ..... !«
3. Dea Venus sæpe suadebat: »Iuvenes, amore *capi* debetis; iuvenes, amore ..... ! Amor mulieres et viros ..... !«

III. Vstavi besedo v oklepaju v pravilni obliki v stavek in prevedi:

1. Pulcherrima Atalanta, oraculo oboediens, omnibus iuvenibus dicebat: »In currendo me (*vinco*)! 2. Si me viceris, uxor tua ero; si ego (*vinco*), mortem oppetere debebis!« 3. Non solum pulcherrima, sed etiam (*celer*) omnium hominum fuit. 4. Multi iuvenes ad umbras properaverunt, sed iterum iterumque novi viri dicebant: »Atalanta, (*esse*) uxor mea!« 5. Tum dea Venus (*I*) viro auxilio venit: (*III*) mala aurea iuveni dedit. 6. Hippomenes¹ ante puellam superbam primum (*I*) malum, postea etiam (*II*) mala iecit. 7. Atalanta, mala aurea tollens, tempus perdidit et vir lætus puellæ victæ dixit: »Voluntas deorum est: Hippomenes cum Atalanta (*vivo*)!« (Fons: Ovidius)

¹Hippomenes, is, m.
= Hipomen

IV. Prevedi:

PRED BITKO PRI KANAH: 1. Konzul Var ni poslušal besed zelo pametnega Fabija: »Odlášaj bitko s Hanibalom!« in je storil najhujšo napako. 2. V sovražnem taboru so punski vojaki poslušali poveljnika: »Najpogumneje se borite! 3. V dveh ostrih bitkah smo zmagovalci nad Rimljani (*gen. brez predl.*), v najostrejši od treh bitk naj bodo Rimljani uničeni!« 4. Dosegli so eno najodličnejših zmag v punski zgodovini. (*Fons: Livius*)

LECTIO UNDETRICESIMA

Hannibal ad portas!

Omnes Poeni Hannibalem, quia triginta annos tantum natus Romanos vicerat, laudabant, præfectus equitum unus reprehendit: »Vincere scis, Hannibal, victoriæ fructum capere nescis. Cur Romam non petis?«

Sed Hannibal tempus terebat. Mora unius diei Urbi et imperio saluti fuit. Ad consulem enim quattuor milia quingenti milites pervenerunt, in Urbe magistratus delectum habuerunt. Octo milia servorum publice empta armaverunt.

Hannibal quinque annos in Campania mansit. In Urbe sescentis locis audiri poterat: »Hannibal ad portas!« Sed Poenus proelium non commisit. (*Fontes: Livius, Florus, Eutropius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ Septem urbes certant de stirpe insignis Homeri:
- ☞ *Smyrna, Rhodus, Colophon, Salamis, Chios, Argos, Athenæ.*
- ☞ *Mille viæ ducunt hominem per sæcula Romam.*
- ☞ *Duo amici unus animus in duobus corporibus sunt.*
- ☞ *Post cenam stabis vel passus mille meabis. (Collectio Salernitana)*
- ☞ *Septem convivium, novem vero convicium.*

GRAMMATICA:

Glavni števniki

arab. št.	glavni	rim. št.
1	unus, una, unum	I
2	duo, duæ, duo	II
3	tres, tria	III
4	quattuor	IV
5	quinque	V
6	sex	V
7	septem	VII
8	octo	VIII
9	novem	IX
10	decem	X

11	undecim	XI
12	duodecim	XII
13	tredecim	XIII
14	quattuordecim	XIV
15	quindecim	XV
16	sedecim	XVI
17	septendecim	XVII
18	duodeviginti	XVIII
19	undeviginti	XIX
20	viginti	XX
21	unus et viginti ali viginti unus	XXI
22	duo et viginti ali viginti duo	XXII
28	duodetriginta	XXVIII
29	undetriginta	XXIX
30	triginta	XXX
40	quadraginta	XL
50	quingenta	L
60	sexaginta	LX
70	septuaginta	LXX
80	octoginta	LXXX
90	nonaginta	XC
100	centum	C
101	centum (et) unus	CI
102	centum (et) duo	CII
200	ducenti, -æ, -a	CC
300	trecenti, -æ, -a	CCC
400	quadringenti, -æ, -a	CCCC
500	quingenti, -æ, -a	D
600	sescenti, -æ, -a	DC
700	septingenti, -æ, -a	DCC
800	octingenti, -æ, -a	DCCC
900	nongenti, -æ, -a	DCCCC
1 000	mille	M
2 000	duo milia	MM
10 000	decem milia	X
100 000	centum milia	C
200 000	ducenta milia	CC
1 000 000	decies centena milia	X

EXERCITIA

I. Prevedi:

1. In bibliotheca multos libros habemus.

V knjižnici je tisoč knjig. Ali si prebral vseh tisoč knjig?

2. Paucos libros legi.

Prebral sem osemtrideset knjig.

3. Non multos libros legi, sed plures libri mihi noti sunt.

Poznam zunanjo podobo dvainšestdesetih knjig, preostalih devetsto knjig mi ostaja neznanih.

II. Rimske številke izpiši in besede ob njih postavi v pravilno obliko, nato prevedi:

DE PROBITATE ROMANA: 1. Hannibal e IV (*mille*) D (*captivus Romanus*) elegerat X (*vir*) et in Urbem miserat. 2. Imperaverat: »Nisi permutationem captivorum impetraveritis, castra repetitote!« et omnes X (*captivus*) iusiurandum dederant. 3. Senatui res non placuit, ideo IX (*captivus*) statim castra Punica repetiverunt, I (*captivus*) in Urbe mansit. 4. Iussu senatus virum fallacem vinctum ad Hannibalem reduxerunt. 5. Ita ad numerum DC (*exemplum*) probitatis Romanæ I (*exemplum, novus*) addiderunt. (*Fontes: Cicero, Gellius*)

DE ORACULO ANCIPITI: 1. Auriga in Circo Maximo certare cupiverat, sed inter XX (*auriga*) I tantum timebat, Arvinium nomine. 2. Igitur, II (*dies*) ante ludos vatem¹ visitavit et interrogavit: »Victorne ero?« 3. Vates respondit: »Video te Arvinium vincentem!« 4. Facile tamen ante III (*mille, civis*) victus vatem iterum visitavit et C (*sestertius*², *datus*) petivit. 5. Vates dixit: »Cur me reprehendis?

Non dixi: »Arvinium vinces!« Propter stultitiam poenas dedisti.«

¹vates, is, m. = pre-rok, vedež

²sestertius, ii, m. =sestercij, rimski srebrni novc (4 asi)

III. Prevedi:

PO BITKI PRI KANAH: 1. Hanibal je bil vesel, (ko) je videl toliko trupel: Punci so ubili več tisoč sovražnikov. 2. Med ubitimi Rimljani je bilo osemdeset senatorjev, dva kvestorja in devetindvajset tribunov. 3. Tri tisoč pešcev in tisoč petsto konjenikov je bilo ujetnikov. 4. Rimljani pa niso obupali: konzul je s petdesetimi konjeniki pribežal k prebivalcem Venuzije, pozneje je Venuzija dajala pribežališče še štiri tisoč vojakom. 5. V glavnem mestu so (za vojno) nabrali tudi mladeniče, stare sedemnajst let, in tudi nekatere mlajše, in naredili štiri legije. (*Fons: Livius*)

LECTIO TRICESIMA

De P. Cornelio Scipione, victore Hannibalis

P. Cornelius Scipio iam puer corda omnium in se converterat, tam bene pugnaverat. Viginti quattuor annos natus in Hispaniam missus, a. a. Chr. n. ducentesimo nono Carthaginem Novam cepit. Humanitate et clementia omnes civitates recuperavit.

A. a. Chr. n. ducentesimo septimo Romani apud Metaurum flumen fratrem Hannibalis vicerunt et Scipio victor in Urbem venit. A. ducentesimo quinto consulatum gessit.

Tum cum exercitu in Africam traiecit. A. a. Chr. n. ducentesimo altero Hannibalem vicit et triumphum omnium clarissimum egit anno ætatis tricesimo altero. (*Fontes: Livius, Polybius, Eutropius*)

Proverbia et sententiæ:

- ☞ *Prior tempore, potior iure.*
- ☞ *Prima virtus est vitio carere. (Quintilianus)*
- ☞ *Prima inter urbes, divum domus, aurea Roma. (Ausonius)*
- ☞ *Tertius gaudens.*
- ☞ *Aut – aut, tertium non datur.*

GRAMMATICA:

Vrstilni števniki

arab. št.	vrstilni	rim. št.
1	primus, a, um	I
2	secundus (alter)	II
3	tertius	III
4	quartus	IV
5	quintus	V
6	sextus	V
7	septimus	VII
8	octavus	VIII
9	nonus	IX
10	decimus	X

11	undecimus	XI
12	duodecimus	XII
13	tertius decimus	XIII
14	quartus decimus	XIV
15	quintus decimus	XV
16	sextus decimus	XVI
17	septimus decimus	XVII
18	duodevicesimus	XVIII
19	undevicesimus	XIX
20	vicesimus	XX
21	unus et vicesimus ali vicesimus primus	XXI
22	alter et vicesimus ali vicesimus alter	XXII
28	duodetricesimus	XXVIII
29	undetricesimus	XXIX
30	tricesimus	XXX
40	quadragesimus	XL
50	quingagesimus	L
60	sexagesimus	LX
70	septuagesimus	LXX
80	octogesimus	LXXX
90	nonagesimus	XC
100	centesimus	C
101	centesimus (et) unus	CI
102	centesimus (et) alter	CII
200	ducentesimus	CC
300	trecentesimus	CCC
400	quadringentesimus	CCCC
500	quingentesimus	D
600	sescentesimus	DC
700	septingentesimus	DCC
800	octingentesimus	DCCC
900	nongentesimus	DCCCC
1 000	millesimus	M
2 000	bis millesimus	MM
10 000	decies millesimus	X
100 000	centies millesimus	C
200 000	ducenties millesimus	CC
1 000 000	decies centies millesimus	X

EXERCITIA

I. Prevedi:

1. Ali pesnik opisuje začetke Rima v dvanajstih spevih (= *cantus*)? Da, le dvanajstega speva ni dokončal.
2. Če je bilo v družini deset ali več otrok, je bila usoda desetega otroka najtežja: moral je bloditi po svetu.
3. Februar ima 28 ali 29 dni, 29. dneva nima vsako leto.
4. V vasi je 1000 prebivalcev, 1000. prebivalec se je rodil danes.
5. Knjiga vsebuje 150 strani (= *pagina, æ, f.*), na zadnji, 150. strani, so samo tri besede.

II. Prevedi (izpiši rimske številke):

1. III librum clari scriptoris iam legi.
2. X caput III libri optimum est.
3. III liber CCLXXXVIII paginas habet, X caput invenies in XXIX pagina.

1. Marčeve ide so žalosten dan.
2. Na marčeve ide, to je (= *id est*) 15. marca, so ubili Cezarja.
3. Cezarja, rojenega leta 100 pr. Kr., so ubili 15. marca leta 44 pr. Kr. Star je bil (= imel je) 56 let.

III. Pravilno izpiši rimske številke kot glavne oziroma vrstilne števnik in prevedi:

DE RESPONSO GRACCHI: 1. Tiberius Sempronius Gracchus, pater II tribunorum plebis, anno CLXIX in Hispania pacem fecit. 2. Tempore I anni C oppida cepit. 3. Mox castra ante CI oppidum bene defensum posuit. 4. Principes hostium III legatos ad imperatorem Romanum miserunt. 5. I, II, III legatus uno ore dixerunt: »In oppido satis cibi habemus, X annos tuti sumus.«

6. Gracchus respondit: »Oppidum ergo XI anno capiam!« 7. Principes intellexerunt et III die II milia militum Romanis se dederunt.

IV. Prevedi:

KONEC DRUGE PUNSKE VOJNE: 1. Punci, ki so se bali (= boječi se) Scipionovega napada v Afriki, so poklicali Hanibala nazaj v domovino. 2. Vojaki so takrat videli (svojega) neustrašnega poveljnika, kako joka (= jokajočega), ker je moral po 17 letih zapustiti Italijo, 3. čeprav (ga) niso premagali Rimljani, ampak so (ga) Punci poklicali nazaj. 4. Tako sta se leta 202 pr. Kr. na afriški zemlji bojevala dva največja poveljnika. 5. Hanibal je tokrat doživel kar najhujši poraz in je zbežal, v 21. letu vladanja. 6. Zmagovalec Scipion pa je slavil najslavnejši triumf v 32. letu starosti. 7. (To) je bil konec druge punske vojne, Rimljani bodo čez 57 let s Punci bojevali še tretjo vojno. (*Fons: Livius*)

SLOVNIČNE PREGLEDNICE

SKLANJATEV / DEKLINACIJA

samostalnik / substantiv

a - deklinacija		o - deklinacija			u - deklinacija		e-dekli.
singular							
nom.	ROS a	DOMIN us	PUER	TEMPL um	FRUCT us	CORN u	DI ēs
gen.	ROS æ	DOMIN ī	PUER ī	TEMPL ī	FRUCT ūs	CORN ūs	DI ēī
dat.	ROS æ	DOMIN ō	PUER ō	TEMPL ō	FRUCT uī	CORN u	DI ēī
akuz.	ROS am	DOMIN um	PUER um	TEMPL um	FRUCT um	CORN u	DI em
vok.	ROS a	DOMIN e	PUER	TEMPL um	FRUCT us	CORN u	DI ēs
abl.	ROS ā	DOMIN ō	PUER ō	TEMPL ō	FRUCT ū	CORN u	DI ē
plural							
nom.	ROS æ	DOMIN ī	PUER ī	TEMPL a	FRUCT ūs	CORN ua	DI ēs
gen.	ROS ārum	DOMIN ōrum	PUER ōrum	TEMPL ōrum	FRUCT uum	CORN uum	DI ērūm
dat.	ROS īs	DOMIN īs	PUER īs	TEMPL īs	FRUCT ibus	CORN ibus	DI ēbus
akuz.	ROS ās	DOMIN ōs	PUER ōs	TEMPL a	FRUCT ūs	CORN ua	DI ēs
vok.	ROS æ	DOMIN ī	PUER ī	TEMPL a	FRUCT ūs	CORN ua	DI ēs
abl.	ROS īs	DOMIN īs	PUER īs	TEMPL īs	FRUCT ibus	CORN ibus	DI ēbus

mešana deklinacija

	vokalni del		konzontančni del			
	I. razred	II. razred	I. razred		II. razred	
	n	m/f	m/f	n	m/f	n
singular						
nom.	MAR e	OV is	HOMO	ITER	LAUS	CAPUT
gen.	MAR is	OV is	HOMIN is	ITINER is	LAUD is	CAPIT is
dat.	MAR ī	OV ī	HOMIN ī	ITINER ī	LAUD ī	CAPIT ī
akuz.	MAR e	OV em	HOMIN em	ITER	LAUD em	CAPUT
vok.	MAR e	OV is	HOMO	ITER	LAUS	CAPUT
abl.	MAR ī	OV e	HOMIN e	ITINER e	LAUD e	CAPIT e
plural						
nom.	MAR ia	OV ēs	HOMIN ēs	ITINER a	LAUD ēs	CAPIT a
gen.	MAR ium	OV ium	HOMIN um	ITINER um	LAUD um	CAPIT um
dat.	MAR ibus	OV ibus	HOMIN ibus	ITINER ibus	LAUD ibus	CAPIT ibus
akuz.	MAR ia	OV ēs	HOMIN ēs	ITINER a	LAUD ēs	CAPIT a
vok.	MAR ia	OV ēs	HOMIN ēs	ITINER a	LAUD ēs	CAPIT a
abl.	MAR ibus	OV ibus	HOMIN ibus	ITINER ibus	LAUD ibus	CAPIT ibus

značilne končnice

- i , - ia , - ium	- e , - , - ium	- e , - a , - um	- e , - a , - um
---	-------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------

pridevnik / adjektiv

a/o – deklinacija			
	m	f	n
singular			
nom.	MAGN us	MAGN a	MAGN um
gen.	MAGN ī	MAGN æ	MAGN ī
dat.	MAGN ō	MAGN æ	MAGN ō
akuz.	MAGN um	MAGN am	MAGN um
vok.	MAGN e	MAGN a	MAGN um
abl.	MAGN ō	MAGN ā	MAGN ō
plural			
nom.	MAGN ī	MAGN æ	MAGN a
gen.	MAGN ōrum	MAGN ārum	MAGN ōrum
dat.	MAGN īs	MAGN īs	MAGN īs
akuz.	MAGN ōs	MAGN ās	MAGN a
vok.	MAGN ī	MAGN æ	MAGN a
abl.	MAGN īs	MAGN īs	MAGN īs

mešana deklinacija							
	m	f	n	m/f	n	m/f	n
singular							
nom.	ACER	ACR is	ACR e	FORT is	FORT e	DOCT <i>ior</i>	DOCT <i>ius</i>
gen.		ACR is		FORT is		DOCT <i>iōr is</i>	
dat.		ACR ī		FORT ī		DOCT <i>iōr ī</i>	
akuz.	ACR em	ACR em	ACR e	FORT em	FORT e	DOCT <i>iōr em</i>	DOCT <i>ius</i>
vok.	ACER	ACR is	ACR e	FORT is	FORT e	DOCT <i>ior</i>	DOCT <i>ius</i>
abl.		ACR ī		FORT ī		DOCT <i>iōr e</i>	
plural							
nom.	ACR ēs	ACR ēs	ACR ia	FORT ēs	FORT ia	DOCT <i>iōr ēs</i>	DOCT <i>iōr a</i>
gen.		ACR ium		FORT ium		DOCT <i>iōr um</i>	
dat.		ACR ibus		FORT ibus		DOCT <i>iōr ibus</i>	
akuz.	ACR ēs	ACR ēs	ACR ia	FORT ēs	FORT ia	DOCT <i>iōr ēs</i>	DOCT <i>iōr a</i>
vok.	ACR ēs	ACR ēs	ACR ia	FORT ēs	FORT ia	DOCT <i>iōr ēs</i>	DOCT <i>iōr a</i>
abl.		ACR ibus		FORT ibus		DOCT <i>iōr ibus</i>	

značilne končnice	
-i, -ia, -ium	-e, -a, -um

ŠTEVNIK / NUMERALE

	m	f	n	m	f	n	m/f	n
nom.	UN us	UN a	UN um	DU o	DU æ	DU o	TR ēs	TR ia
gen.		UN ius		DU ōrum	DU ārum	DU ōrum	TR ium	
dat.		UN ī		DU ōbus	DU ābus	DU ōbus	TR ibus	
akuz.	UN um	UN am	UN um	DU ōs	DU ās	DU o	TR ēs	TR ia
abl.	UN ō	UN ā	UN ō	DU ōbus	DU ābus	DU ōbus	TR ibus	

arab. št.	glavni	vrstilni	rim. št.
1	unus, una, unum	primus, a, um	I
2	duo, duæ, duo	secundus (alter)	II
3	tres, tria	tertius	III
4	quattuor	quartus	IV
5	quinque	quintus	V
6	sex	sextus	V
7	septem	septimus	VII
8	octo	octavus	VIII
9	novem	nonus	IX
10	decem	decimus	X
11	undecim	undecimus	XI
12	duodecim	duodecimus	XII
13	tredecim	tertius decimus	XIII
14	quattuordecim	quartus decimus	XIV
15	quindecim	quintus decimus	XV
16	sedecim	sextus decimus	XVI
17	septendecim	septimus decimus	XVII
18	duodeviginti	duodevicesimus	XVIII
19	undeviginti	undevicesimus	XIX
20	viginti	vicesimus	XX
21	unus et viginti ali	unus et vicesimus ali	XXI
	viginti unus	vicesimus primus	
22	duo et viginti ali	alter et vicesimus ali	XXII
	viginti duo	vicesimus alter	
28	duodetriginta	duodetricesimus	XXVIII
29	undetriginta	undetricesimus	XXIX
30	triginta	tricesimus	XXX
40	quadraginta	quadragagesimus	XL
50	quingquaginta	quingquagesimus	L

60	sexaginta	sexagesimus	LX
70	septuaginta	septuagesimus	LXX
80	octoginta	octogesimus	LXXX
90	nonaginta	nonagesimus	XC
100	centum	centesimus	C
101	centum (et) unus	centesimus (et) unus	CI
102	centum (et) duo	centesimus (et) alter	CII
200	ducenti, -æ, -a	ducentesimus	CC
300	trecenti, -æ, -a	trecentesimus	CCC
400	quadringenti, -æ, -a	quadringentesimus	CCCC
500	quingenti, -æ, -a	quingentesimus	D
600	sescenti, -æ, -a	sescentesimus	DC
700	septingenti, -æ, -a	septingentesimus	DCC
800	octingenti, -æ, -a	octingentesimus	DCCC
900	nongenti, -æ, -a	nongentesimus	DCCCC
1 000	mille	millesimus	M
2 000	duo milia	bis millesimus	MM
10 000	decem milia	decies millesimus	X
100 000	centum milia	centies millesimus	C
200 000	ducenta milia	ducenties millesimus	CC
1 000 000	decies centena milia	decies centies millesimus	X

SPREGATEV / KONJUGACIJA

glagol / verbum; prezentova osnova; aktiv

		a-konjug.		e-konjug.	
	osnova		ORNA -	MONE -	
	prez.		ORNO	MONE	o
indikativ			ORNA s	MONE	s
			ORNA t	MONE	t
			ORNA mus	MONE	mus
			ORNA tis	MONE	tis
			ORNA nt	MONE	nt
	impf.		ORNA -ba- m	MONE	-ba- m
			ORNA -ba- s	MONE	-ba- s
			ORNA -ba- t	MONE	-ba- t
			ORNA -ba- mus	MONE	-ba- mus
			ORNA -ba- tis	MONE	-ba- tis
			ORNA -ba- nt	MONE	-ba- nt
	fut. I		ORNA -bo	MONE	-bo
			ORNA -bi- s	MONE	-bi- s
			ORNA -bi- t	MONE	-bi- t
			ORNA -bi- mus	MONE	-bi- mus
		ORNA -bi- tis	MONE	-bi- tis	
		ORNA -bu- nt	MONE	-bu- nt	
konjunktiv	prez.		ORN -e- m	MONE	-a- m
			ORN -e- s	MONE	-a- s
			ORN -e- t	MONE	-a- t
			ORN -e- mus	MONE	-a- mus
			ORN -e- tis	MONE	-a- tis
	impf.		ORNA -re- nt	MONE	-a- nt
			ORNA -re- m	MONE	-re- m
			ORNA -re- s	MONE	-re- s
			ORNA -re- t	MONE	-re- t
			ORNA -re- mus	MONE	-re- mus
		ORNA -re- tis	MONE	-re- tis	
		ORNA -re- nt	MONE	-re- nt	
imperativ	I:	2. sg.	ORNA	MONE	
		2. pl.	ORNA - te	MONE	- te
	II:	2. sg.	ORNA - to	MONE	- to
		2. pl.	ORNA - to - te	MONE	- to - te
		3. sg.	ORNA - to	MONE	- to
		3. pl.	ORNA - nto	MONE	- nto
inf. prez.			ORNA - re	MONE	- re
ptcp. prez.			ORNA - ns, -ntis	MONE	- ns, -ntis
gerundij			ORNA - ndi	MONE	- ndi

			mešana konjug.			i-konjug.			
osnova			SCRIB -	CAPI -	AUDI -				
prez.			SCRIB o	CAPI o	AUDI o				
indikativ			SCRIB - i - s	CAPI s	AUDI s				
			SCRIB - i - t	CAPI t	AUDI t				
			SCRIB - i - mus	CAPI mus	AUDI mus				
			SCRIB - i - tis	CAPI tis	AUDI tis				
	impf.			SCRIB - u - nt	CAPI - u - nt	AUDI - u - nt			
				SCRIB - e - ba - m	CAPI - e - ba - m	AUDI - e - ba - m			
				SCRIB - e - ba - s	CAPI - e - ba - s	AUDI - e - ba - s			
				SCRIB - e - ba - t	CAPI - e - ba - t	AUDI - e - ba - t			
				SCRIB - e - ba - mus	CAPI - e - ba - mus	AUDI - e - ba - mus			
				SCRIB - e - ba - tis	CAPI - e - ba - tis	AUDI - e - ba - tis			
				SCRIB - e - ba - nt	CAPI - e - ba - nt	AUDI - e - ba - nt			
		fut. I			SCRIB - a - m	CAPI - a - m	AUDI - a - m		
				SCRIB - e - s	CAPI - e - s	AUDI - e - s			
				SCRIB - e - t	CAPI - e - t	AUDI - e - t			
				SCRIB - e - mus	CAPI - e - mus	AUDI - e - mus			
				SCRIB - e - tis	CAPI - e - tis	AUDI - e - tis			
			SCRIB - e - nt	CAPI - e - nt	AUDI - e - nt				
konjunktiv	prez.			SCRIB - a - m	CAPI - a - m	AUDI - a - m			
			SCRIB - a - s	CAPI - a - s	AUDI - a - s				
			SCRIB - a - t	CAPI - a - t	AUDI - a - t				
			SCRIB - a - mus	CAPI - a - mus	AUDI - a - mus				
			SCRIB - a - tis	CAPI - a - tis	AUDI - a - tis				
	impf.			SCRIB - a - nt	CAPI - a - nt	AUDI - a - nt			
				SCRIB - e - re - m	CAPI - e - re - m	AUDI - e - re - m			
				SCRIB - e - re - s	CAPI - e - re - s	AUDI - e - re - s			
				SCRIB - e - re - t	CAPI - e - re - t	AUDI - e - re - t			
				SCRIB - e - re - mus	CAPI - e - re - mus	AUDI - e - re - mus			
		SCRIB - e - re - tis	CAPI - e - re - tis	AUDI - e - re - tis					
		SCRIB - e - re - nt	CAPI - e - re - nt	AUDI - e - re - nt					
imperativ	I:	2. sg.	SCRIB - e	CAPI	AUDI				
		2. pl.	SCRIB - i - te	CAPI - te	AUDI - te				
	II:	2. sg.	SCRIB - i - to	CAPI - to	AUDI - to				
		2. pl.	SCRIB - i - to - te	CAPI - to - te	AUDI - to - te				
		3. sg.	SCRIB - i - to	CAPI - to	AUDI - to				
	3. pl.	SCRIB - u - nto	CAPI - u - nto	AUDI - u - nto					
inf. prez.			SCRIB - e - re	CAPI - re	AUDI - re				
ptcp. prez.			SCRIB - ens, -ntis	CAPI - ens, ntis	AUDI - ens, -ntis				
gerundij			SCRIB - endi	CAPI - endi	AUDI - endi				

pasiv

			a-konjug.		e-konjug.		
	osnova		ORNA	-	MONE	-	
	prez.		ORNO	r	MONE	- o -r	
indikativ			ORNA	ris	MONE	ris	
			ORNA	tur	MONE	tur	
			ORNA	mur	MONE	mur	
			ORNA	mini	MONE	mini	
			ORNA	ntur	MONE	ntur	
	impf.			ORNA	-ba-r	MONE	-ba-r
				ORNA	-ba-ris	MONE	-ba-ris
				ORNA	-ba-tur	MONE	-ba-tur
				ORNA	-ba-mur	MONE	-ba-mur
				ORNA	-ba-mini	MONE	-ba-mini
	fut. I			ORNA	-ba-ntur	MONE	-ba-ntur
				ORNA	-bo-r	MONE	-bo-r
				ORNA	-be-ris	MONE	-be-ris
				ORNA	-bi-tur	MONE	-bi-tur
				ORNA	-bi-mur	MONE	-bi-mur
		ORNA	-bi-mini	MONE	-bi-mini		
		ORNA	-bu-ntur	MONE	-bu-ntur		
konjunktiv	prez.		ORN	- e - r	MONE	- a - r	
			ORN	- e - ris	MONE	- a - ris	
			ORN	- e - tur	MONE	- a - tur	
			ORN	- e - mur	MONE	- a - mur	
			ORN	- e - mini	MONE	- a - mini	
	impf.			ORN	- e - ntur	MONE	- a - ntur
				ORNA	-re-r	MONE	-re-r
				ORNA	-re-ris	MONE	-re-ris
				ORNA	-re-tur	MONE	-re-tur
				ORNA	-re-mur	MONE	-re-mur
		ORNA	-re-mini	MONE	-re-mini		
		ORNA	-re-ntur	MONE	-re-ntur		
imperativ	I:	2. sg.	ORNA	- re	MONE	- re	
		2. pl.	ORNA	- mini	MONE	- mini	
	II:	2. sg.	ORNA	- to - r	MONE	- to - r	
		2. pl.	ORNA	- mini	MONE	- mini	
		3. sg.	ORNA	- to - r	MONE	- to - r	
	3. pl.	ORNA	- nto - r	MONE	- nto - r		
inf. prez.		ORNA	- ri	MONE	- ri		

			mešana konjug.				i-konjug.	
	osnova		SCRIB -		CAPI -		AUDI -	
	prez.		SCRIB - o - r		CAPI - o - r		AUDI - o - r	
indikativ			SCRIB - e - ris		CAPI - ris		AUDI - ris	
			SCRIB - i - tur		CAPI - tur		AUDI - tur	
			SCRIB - i - mur		CAPI - mur		AUDI - mur	
			SCRIB - i - mini		CAPI - mini		AUDI - mini	
	impf.			SCRIB - u - ntur		CAPI - u - ntur		AUDI - u - ntur
				SCRIB - e - ba - r		CAPI - e - ba - r		AUDI - e - ba - r
				SCRIB - e - ba - ris		CAPI - e - ba - ris		AUDI - e - ba - ris
				SCRIB - e - ba - tur		CAPI - e - ba - tur		AUDI - e - ba - tur
				SCRIB - e - ba - mur		CAPI - e - ba - mur		AUDI - e - ba - mur
				SCRIB - e - ba - mini		CAPI - e - ba - mini		AUDI - e - ba - mini
	fut. I			SCRIB - e - ba - ntur		CAPI - e - ba - ntur		AUDI - e - ba - ntur
				SCRIB - a - r		CAPI - a - r		AUDI - a - r
				SCRIB - e - ris		CAPI - e - ris		AUDI - e - ris
				SCRIB - e - tur		CAPI - e - tur		AUDI - e - tur
				SCRIB - e - mur		CAPI - e - mur		AUDI - e - mur
				SCRIB - e - mini		CAPI - e - mini		AUDI - e - mini
		SCRIB - e - ntur		CAPI - e - ntur		AUDI - e - ntur		
konjunktiv	prez.		SCRIB - a - r		CAPI - a - r		AUDI - a - r	
			SCRIB - a - ris		CAPI - a - ris		AUDI - a - ris	
			SCRIB - a - tur		CAPI - a - tur		AUDI - a - tur	
			SCRIB - a - mur		CAPI - a - mur		AUDI - a - mur	
			SCRIB - a - mini		CAPI - a - mini		AUDI - a - mini	
	impf.			SCRIB - a - ntur		CAPI - a - ntur		AUDI - a - ntur
				SCRIB - e - re - r		CAPI - re - r		AUDI - re - r
				SCRIB - e - re - ris		CAPI - re - ris		AUDI - re - ris
				SCRIB - e - re - tur		CAPI - re - tur		AUDI - re - tur
				SCRIB - e - re - mur		CAPI - re - mur		AUDI - re - mur
		SCRIB - e - re - mini		CAPI - re - mini		AUDI - re - mini		
		SCRIB - e - re - ntur		CAPI - re - ntur		AUDI - re - ntur		
imperativ	I:	2. sg.	SCRIB - e - re		CAPI - re		AUDI - re	
		2. pl.	SCRIB - i - mini		CAPI - mini		AUDI - mini	
	II:	2. sg.	SCRIB - i - to - r		CAPI - to - r		AUDI - to - r	
		2. pl.	SCRIB - i - mini		CAPI - mini		AUDI - mini	
		3. sg.	SCRIB - i - to - r		CAPI - to - r		AUDI - to - r	
		3. pl.	SCRIB - u - nto - r		CAPI - u - nto - r		AUDI - u - nto - r	
inf. prez.		SCRIB - i		CAP - i		AUDI - ri		

SALVE, URBS ÆTERNA!

		perfektova osnova
		aktiv
indikativ	pf.	ORNAV – i
		ORNAV – isti
		ORNAV – it
		ORNAV – imus
		ORNAV – istis
		ORNAV – erunt
	plpf.	ORNAV – eram
		ORNAV – eras
		ORNAV – erat
		ORNAV – eramus
		ORNAV – eratis
		ORNAV – erant
	fut. II	ORNAV – ero
		ORNAV – eris
		ORNAV – erit
ORNAV – erimus		
ORNAV – eritis		
ORNAV – erint		
konjunktiv	pf.	ORNAV – erim
		ORNAV – eris
		ORNAV – erit
		ORNAV – ermus
		ORNAV – eritis
		ORNAV – erint
	plpf.	ORNAV – issem
		ORNAV – isses
		ORNAV – isset
		ORNAV – issemus
		ORNAV – issetis
		ORNAV – issent

GLAGOL ESSE

			prezentova osnova		perfektova osnova
indikativ	prez.		s - u - m	pf.	FU - i
			es		FU - isti
			es - t		FU - it
			s - u - mus		FU - imus
			es - tis		FU - istis
			s - u - nt		FU - erunt
	impf.		er - a - m	plpf.	FU - eram
			er - a - s		FU - eras
			er - a - t		FU - erat
			er - a - mus		FU - eramus
			er - a - tis		FU - eratis
			er - a - nt		FU - erant
	fut. I		er - o	fut. II	FU - ero
			er - i - s		FU - eris
			er - i - t		FU - erit
		er - i - mus	FU - erimus		
		er - i - tis	FU - eritis		
		er - u - nt	FU - erint		
konjunktiv	prez.		si - m	pf.	FU - erim
			si - s		FU - eris
			si - t		FU - erit
			si - mus		FU - erimus
			si - tis		FU - eritis
	impf.		si - nt		FU - erint
			esse - m	plpf.	FU - issem
			esse - s		FU - isses
			esse - t		FU - isset
			esse - mus		FU - issemus
	esse - tis	FU - issetis			
	esse - nt	FU - issent			
imperativ	I:	2. sg.	es		
		2. pl.	es - te		
	II:	2. sg.	es - to		
		2. pl.	es - to - te		
		3. sg.	es - to		
	3. pl.	s - u - nto			
inf. prez.		es - se			

**PREZENTOVA IN PERFEKTOVA OSNOVA GLAGOLA
POSSUM**

	prezentova osnova		perfektova osnova	
indikativ	prez.	POS -sum	perf.	POTU - i
		POT -es		POTU - isti
		POT -est		POTU - it
		POS -sumus		POTU - imus
		POT -estis		POTU - istis
		POS -sunt		POTU - erunt
	impf.	POT -eram	plpf.	POTU - eram
		POT -eras		POTU - eras
		...		...
	fut. I	POT -ero		
		POT -eris		
		...		
inf. prez.		POS -se		

OSNOVNE OBLIKE GLAGOLOV

1. konjugacija	
Večina glagolov ima osnovne oblike kakor: <i>orno, ornas, ornare, ornavi, ornatum</i> .	
adiuvo 1, adiuvi, adiutum	pomagam
do 1, dedi, datum	dam, ponudim
domo 1, domui, domitum	ukrotim, pokorim
iuvo 1, iuvi, iutum	podpiram, pomagam
praesto 1, stiti, statum (stitum)	stojim pred kom, odlikujem se
sto 1, steti, staturus	stojim
2. konjugacija	
Večina glagolov ima osnovne oblike kakor: <i>moneo, mones, monēre, monui, monitum</i> .	
ardeo 2, arsi, arsum	gorim, žarim
augeo 2, auxi, auctum	povečam, pomnožim
caveo 2, cavi, cautum	gledam na, varujem se
deleo 2, delevi, deletum	uničim, poderem, porušim
faveo 2, favi, fautum	naklonjen, milostljiv sem
fleo 2, flevi, fletum	jokam
impleo 2, plevi, pletum	napolnim
iubeo 2, iussi, iussum	ukažem
maneo 2, mansi, mansum	ostanem
mordeo 2, momordi, morsum	grizem
moveo 2, movi, motum	gibam, premaknem
respondeo 2, respondi, responsum	odgovorim
rideo 2, risi, risum	smejim se
sedeo 2, sedi, sessum	sedim
urgeo 2, ursi, -	silim, pritiskam
video 2, vidi, visum	vidim
voveo 2, vovi, votum	(za)obljubim
3. konjugacija	
adolesco 3, adolevi, adultum	odrastem
ago 3, egi, actum	gonim, delam
animadverto 3, verti, versum	opazim
ascendo 3, ascendi, ascensum	vzpenjam se na, plezam
bibo 3, bibi, potum	pijem
cado 3, cēcīdi, casum	padem
caedo 3, cēcīdi, caesum	pobijem, ubijem, tolčem

SALVE, URBS ÆTERNA!

cano 3, cecini, cantatum	pojem
capio 3, cepi, captum	primem, vzamem, zasedem, prevzamem, osvojim
carpo 3, carpsi, carptum	trgam
cedo 3, cessi, cessum	stopam, umikam se, vdam se
cerno 3, crevi, cretum	vidim, spoznam
claudo 3, clausi, clausum	zaprem
cogo 3, coegi, coactum	prisilim
colligo 3, legi, lectum	zbiram; skleпам
colo 3, colui, cultum	obdelujem, skrbim za, gojim, spoštujem, častim
condo 3, condidi, conditum	skupaj dam, zgradim, ustanovim
confligo 3, conflixi, conflictum	spopadem se, bojujem se
constituo 3, stitui, stitutum	zgradim, ustanovim
consulo 3, consului, consultum	vprašam za nasvet
contendo 3, contendi, tentum	primerjam; hitim
corrigo 3, correxi, correctum	popravim
corrumpo 3, corrupe, corruptum	kvarim, pokvarim
credo 3, credidi, creditum	verjamem
cresco 3, crevi, cretum	rastem
cupio 3, cupivi, cupitum	želim
curro 3, cucurri, cursum	tečem, hitim
defendo 3, defendi, defensum	branim, zaščitim
desino 3, desii, desitum	preneham, odneham
dico 3, dixi, dictum	rečem
diligo 3, dilexi, dilectum	spoštujem, ljubim
disco 3, didici, -	učim se
divido 3, divisi, divisum	delim, razdelim
duco 3, duxi, ductum	vodim, peljem
emo 3, emi, emptum	kupim
expello 3, expuli, expulsum	izženem, preženem
facio 3, feci, factum	storim
flecto 3, flexi, flexum	upognem
frango 3, fregi, fractum	zlomim
fugio 3, fugi, fugiturus	bežim (pred), izogibam se
gero 3, gessi, gestum	nosim, storim, opraviм
iacio 3, ieci, iactum	vržem
incendo 3, cendi, censum	požgem

incipio 3, cepi, ceptum	začnem
incolo 3, incolui, -	naselim se na (v), prebivam na (v)
intellego 3, intellexi, intellectum	spoznam, razumem
invado 3, invasi, invasum	napadem
iungo 3, iunxi, iunctum	zvežem, združim
lego 3, legi, lectum	berem
ludo 3, lusi, lusum	igram se
meto 3, messem feci, messum	žanjem
metuo 3, metui, -	bojim se
mitto 3, misi, missum	pošiljam, pošljem
neglego 3, neglexi, neglectum	zanemarim
nosco 3, novi, notum	spoznam, izvem
occido 3, occidi, occisum	ubijem, umorim
offendo 3, offendi, offensum	užalim, razžalim
oppeto 3, oppetivi, oppetium	naproti grem
opprimo 3, oppressi, oppressum	stiskam, tlačim, zatiram
ostendo 3, ostendi, ostentum	kažem, pokažem
parco 3, peperi, temperatum, parsurus	varčujem, prizanesem
pario 3, peperii, partum	rodim, pridobim (si)
pasco 3, pavi, pastum	pasem, peljem na pašo, hranim
perdo 3, perdidi, perditum	uničim, pokvarim, izgubim
pergo 3, perrexi, perrectum	naprej grem, ne (od)neham
peto 3, petivi, petitum	skušam doseči
pingo 3, pinxi, pictum	slikam, rišem
pono 3, posui, positum	postavim, položim
posco 3, poposci, -	zahtevam
prehendo 3, prehendi, prehensum	primem, zasačim
premo 3, pressi, pressum	tlačim, stiskam
quaero 3, quaesivi, quaesitum	iščem
quatio 3, - , quassum	tresem, pretresem
quiesco 3, quievi, quietum	počivam
rapio 3, rapui, raptum	ugrabim, zgrabim, od vlečem, oropam
rego 3, rexi, rectum	vodim, vladam
relinquo 3, reliqui, relictum	zapustim
rumpo 3, rupi, ruptum	zlomim
sapio 3, sapivi, -	pameten sem; dišim

SALVE, URBS ÆTERNA!

scribo 3, scripsi, scriptum	pišem
sero 3, serui, sertum	vrstim, nizam
sero 3, sevi, satum	sejem, sadim
sino 3, sivi, situm	pustim, dovolim
solvo 3, solvi, solutum	razvežem
sperno 3, spreui, spretum	preziram
statuo 3, statui, statutum	sklenem, odločim se
struo 3, struxi, structum	uredim
sumo 3, sumpsi, sumptum	vzamem
surgo 3, surrexi, surrectum	vstanem
tango 3, tetigi, tactum	dotikam se
tero 3, trivi, tritum	tarem; trošim, zapravljam
tollo 3, sustuli, sublatum	dvignem, naložim si, prevzamem
trado 3, tradidi, traditum	izročim
traho 3, traxi, tractum	vlečem, od vlečem
tribuo 3, tribui, tributum	podelim, izkažem
veho 3, vexe, vectum	vozim
verto 3, verti, versum	obrnem
vinco 3, vici, victum	zmagam, premagam
vivo 3, vixi, victum	živim
4. konjugacija	
večina glagolov ima osnovne oblike kakor: <i>audio, audis, audire, audivi, auditum</i>	
aperio 4, aperui, apertum	odprem
comperio 4, comperi, compertum	izvem
haurio 4, hausui, haustum	črpam, izpraznim
reperio 4, rep(p)eri, repertum	najdem
sentio 4, sensi, sensum	čutim
sepelio 4, sepelivi, sepultum	pokopavam
venio 4, veni, ventum	pridem
vincio 4, vinxi, vinctum	zvežem

KAZALO

LECTIO PRIMA.....	4
De Troia	
LECTIO SECUNDA.....	7
De Ænea	
LECTIO TERTIA.....	10
De Ascanio	
LECTIO QUARTA.....	12
De Romulo et Remo	
LECTIO QUINTA.....	15
De Sabinis	
LECTIO SEXTA.....	18
De Numa Pompilio	
LECTIO SEPTIMA.....	20
De Tullo Hostilio	
LECTIO OCTAVA.....	22
De Anco Marcio	
LECTIO NONA.....	24
De Tarquinio Prisco	
LECTIO DECIMA.....	26
De Servio Tullio	
LECTIO UNDECIMA.....	29
De Tarquinio Superbo	
LECTIO DUODECIMA.....	32
De viris improbis	
LECTIO TERTIA DECIMA.....	35
De Horatio, cive Romano animoso	
LECTIO QUARTA DECIMA.....	38
De C. Mucio Scævola, viro magnæ audaciæ	

LECTIO QUINTA DECIMA	41
De Romanorum discordia	
LECTIO SEXTA DECIMA	44
De concordia restituta	
LECTIO SEPTIMA DECIMA	47
De victoria matris Romanæ	
LECTIO DUODEVICESIMA	50
De hostibus Etruscis	
LECTIO UNDEVICESIMA	53
De dictatura Cincinnati	
LECTIO VICESIMA	56
Væ victis!	
LECTIO VICESIMA PRIMA	59
De Magna Græcia et de Pyrrho	
LECTIO VICESIMA ALTERA	62
De tempore pacis	
LECTIO VICESIMA TERTIA	65
De causa primi belli Punici	
LECTIO VICESIMA QUARTA	68
De primo bello Punico	
LECTIO VICESIMA QUINTA	71
De Hannibale	
LECTIO VICESIMA SEXTA	74
De Hannibalis transitu Alpium	
LECTIO VICESIMA SEPTIMA	77
De primis cladibus Romanorum	
LECTIO DUODETRICESIMA	80
De maxima calamitate et clade Romanorum: de pugna Cannensi	
LECTIO UNDETRICESIMA	84
Hannibal ad portas!	

LECTIO TRICESIMA.....	88
De P. Cornelio Scipione, victore Hannibalis	
SLOVNIČNE PREGLEDNICE.....	92
SKLANJATEV / DEKLINACIJA.....	92
SPREGATEV / KONJUGACIJA.....	96
OSNOVNE OBLIKE GLAGOLOV.....	103